

SLOVENSKI

Volksstimme

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Korovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2 Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 19. februar 1960

Štev. 8 (927)

Neizpolnjene obljube

Ko so pred skoraj enim letom v parlamentu na Dunaju obravnavali novi manjšinski šolski zakon, je bilo izrecno povedano, da bo nova ureditev zagotovila pomiritev v deželi, ker novi zakon izpolnjuje zahteve nemške večine, dočim bodo predloge manjšine, na katere se pri uveljavljanju niso mogli ozirati, upoštevali pri praktični izvedbi zakona. Zlasti pa je bilo takrat zagotovljeno, da bodo vsi slovenski otroci deležni pouka v materinjem jeziku, kajti novi zakon — so povedali — je tako širokogruden, da zagotavlja pouk v materinščini tudi v primeru, da bi bil na neki šoli le en sam otrok prijavljen k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku.

To so bile besede, predvsem pa so bile to obljube, na katerih izpolnitev danes nihče ne misli oziroma sploh nikdar ni mislil!

Praktično izvajanje novega šolskega zakona kaže namreč ravno obratna dejstva. Že ob začetku šolskega leta, ko so bile prijave prvič izvedene po novem zakonu, je bil potrjen ugovor koroških Slovencev, da ta ureditev ne predstavlja zadovoljive ureditve šolskega vprašanja, ker ne upošteva dejanskih razmer v deželi, predvsem pa ne zagotavlja res svobodne izjave prebivalstva. Celo uradna statistika potrjuje, da je stanje prijav otrok k slovenskemu oz. dvojezičnemu pouku slabo zlasti v krajih, kjer je bil pritisk na slovenske starše posebno hud že v zadnjem šolskem letu. Razmeroma zadovoljivo pa je stanje v tistih krajih, kjer se nemško-nacionalistični hujšaki niso mogli dovolj uveljaviti. Prav tako tudi tam, kjer je učitelj že vsa prejšnja leta več ali manj izvajal določila o dvojezičnem pouku, kajti v nasprotnih primerih, ko so učitelji dosledno sabotirali slovenski pouk, starši nimajo interesa, da bi otroke prijavljali k pouku, ki ostane le na papirju, in bi se poleg tega izpostavljali še najrazličnejšim oblikam diskriminacije.

Kakšne so ob vsem tem dejanske posledice novega šolskega zakona?

Izpolnitev obljube, da bodo pouka v materinjem jeziku deležni vsi slovenski otroci, izgleda v praksi tako, da je na ozemlju, na katero velja novi šolski zakon, celo po uradni statistiki ostalo najmanj 56,56 % slovenskih otrok brez pouka v materinščini!

In to še ni vse. Vse prej kot zadovoljivo je pouk v materinščini tudi za tiste otroke, ki so bili prijavljeni za dvojezične šole. Razen malih izjem „red“, o katerem je pred nedavnim govoril prosvetni minister Drimmel, v bistvu ni nič drugega kot popolna anarhija. Izvajanje oziroma neizvajanje zakona je v polni meri prepuščeno posameznim učiteljem in vsak lahko dela, kar in kakor hoče. Z vsa odločnostjo je treba tukaj opozoriti na dejstvo, da se nihče ne zanima, kako se praktično izvajajo določila zakona, ki bi moral v smislu § 2 člena 7 državne pogodbe zagotoviti „avstrijskim državljanom slovenske manjšine na Koroškem pravico do osnovnega pouka v slovenskem jeziku“.

Krivda za take razmere je tudi v tem, da še vedno ni bil izdelan enoten šolski učni načrt in še ni bila ustanovljena posebna šolska nadzorna oblast. Kajti če bi se nadzorna oblast hotela zanimati za dejansko stanje dvojezičnega šolstva, bi morala ugotoviti, da se dvojezični pouk — v kolikor je o takem sploh mogoče govoriti — na večini šol izvaja zelo pomanjkljivo, čeprav bi se moral po predpisih in po danih zagotovilih dosledno izvajati tudi tam, kjer je prijavljen le en sam otrok. Prav s to obljubo so se namreč pri sklepanju zakona najbolj hvalili in dokazovali „širokogrudnost“ avstrijske manjšinske zakonodaje. Zdaj pa se nihče ne zmeni za to, kako ta „širokogrudnost“ izgleda v praksi, ko je izvajanje zakona odvisno od dobre volje in naklonjenosti ali pa, kakor se dogaja še bolj pogosto, od nenaklonjenosti posameznih učiteljev, od katerih ni pričakovati, da si bodo prostovoljno naprtili še dodatno delo, zlasti ko so še težje, da bi jim odvzeli dosedanje ugodnosti za večje napore. Nihče se tudi ne zanima za to, da so otroci v mnogih primerih namesto predpisanega dvojezičnega pouka deležni le nekaj tedenskih ur površnega pouka slovenščine — pa še to navadno po rednem pouku, ko gredo ostali otroci domov, zaradi česar so slovenski otroci izpostavljeni zasmehovanju in zaničevanju svojih sošolcev. Do-

Val protestov zaradi francoske atomske bombe

Ceprav so v zadnjih mesecih prihajali iz vseh delov sveta ostri protesti proti napovedanemu preizkušanju francoske atomske bombe v Sahari in čeprav se je proti takim poskusom s posebno resolucijo izrekla tudi lanske generalna skupščina OZN, je zadnja soboto eksploziviral v Sahari prva francoska atomska bomba. To dejstvo je sprožilo po vsem svetu nov val protestov, posebno ostro pa protestirajo afriške države, ki jih je eksplozija francoske atomske bombe izpostavila največji nevarnosti.

Francija je z eksplozijo prve atomske bombe sicer dosegla „sloves“ atomske sile, vendar je ta sloves skrajno dvomljiv, če pomislimo, da so se ravno zaradi tega skoroda vse države sveta bolj ali manj odločno izrekle proti Franciji in morajo v francoskih političnih krogih z grenkobo ugotoviti, da za francoske atomske poskuse niti zavezniki Francije ne kažejo posebne naklonjenosti. Edino Zahodni Nemčiji je bilo prepuščeno, da je zagovarjala pravico Francije do atomskih poskusov, pri tem pa ni izključeno, da je napravila to v tistem upanju, da bi Francija v danem trenutku ne nasprotovala oborožitvi zahodnonemške vojske z atomskim orožjem.

Po eksploziji bombe v Sahari je prejela francoska vlada že nešteto protestnih listov iz raznih držav, afriške dežele pa so napovedale odnosno deloma tudi že izvedle razne sankcije proti Franciji. Mlada afriška država

gaja pa se celo, da jih učitelji odslovijo z vzgojevalnim pozdravom: „Idite k psom!“

Vsega tega pa na pristojnih mestih očitno ne vidijo. Tam vedo samo toliko, da manjšinski šolski zakon — kakor je izjavil minister Drimmel — ustreza pričakovanjem in popolnoma izpolnjuje pogoje državne pogodbe, ker je izvajanje zakona tako zadovoljivo in uspešno, da, šolske oblasti niso prejele nobenih upravičenih pritožb. Vsekakor bi nas zanimalo, kdo pošilja ministrstvu za pouk poročila o „zadovoljivem in uspešnem“ izvajanju šolskega zakona, kajti taka poročila niso samo neresnična, marveč so tudi pomanjkljiva, ker ne navajajo številnih upravičenih pritožb, zlasti pa ne povedo, da v primeru pritožbe ne zasledujejo tistega, ki je dal vzrok za pritožbo, temveč iščejo in zastrahujejo onega, ki se je drznil opozoriti na pomanjkljivosti. Ta diskriminacija gre celo tako daleč, da v primeru pritožbe izvajajo pritisk na starše in otroke ter grozijo v bodoče še z drugačnimi ukrepi...

V takih razmerah je pač razumljivo, da pritožbe zaradi neizvajanja oz. nezadostnega izvajanja predpisov o dvojezičnem pouku niso še bolj številne. Razumljivo je tudi, da v takem ozračju šolski pouk ne more biti zadovoljivo, še manj pa uspešen, kajti šola mora vršiti svoje poslanstvo le v mirnem vzdušju, nikdar pa ne ob ponavljajočih se diskriminacijah ter ob stalnem hujšanju in vsakdanjih izpadih proti slovenski manjšini. Znano je, da igrajo pri tem glavno vlogo tako imenovane „domovinske zveze“ in čuditi se moramo, da na zborovanjih teh organizacij govori celo državni sekretar Gschnitzer, ki se sicer tako odločno bori za pravice Južnih Tirolcev, tukaj pa podpira krovce Južnih Tirolcev, da bi čim prej izbrisali slovenski življenjski prostor na Koroškem.

Če Avstrija z vsemi silami podpira Južne Tirolce, ki uživajo brez dvoma večje pravice kot na primer koroški Slovenci (ravno zdaj poziva na knjižno zbirko „za utrjevanje nemške kulture“ na Južnem Tirolskem, na Koroškem pa „Südmärkte“ nadaljuje ponemčevanje slovenske mladine s tem, da ji vsiljuje nemške knjige!), potem tudi mi upravičeno pričakujemo končno izpolnitev danih nam obljub. Pričakujemo in zahtevamo pa samo eno: dosledno izvedbo celotnega člena 7 državne pogodbe, kajti s tem bo zadovoljivo rešeno tudi šolsko vprašanje, ker potem učenje in znanje slovenskega jezika ne bo več nekaj hobby „izginjajoče mladine“, marveč življenjska potreba prebivalstva na slovenskem in dvojezičnem ozemlju Koroške!

Gradiščanski Hrvati žalujejo za svojim voditeljem Leopoldom

V nedeljo, dne 7. februarja je nepričakovano umrl vladni svetnik in deželni poslanec na Gradiščanskem Franjo Leopold, eden izmed voditeljev ter borcev za pravice gradiščanskih Hrvatov. Pokojni Leopold ni bil priljubljen le pri svojih sonarodnjakih, marveč je užival spoštovanje tudi pri vseh drugih, ki so ga poznali kot značilnega in iskrenega moža. Njegovo delo za dobrobit hrvaške manjšine na Gradiščanskem je bilo vsestransko ter obsega več desetletij. Deloval je kot urednik in publicist, potegoval se je za vaške in občinske koristi, bil je upravnik hrvaškega založniškega društva, boril se je za pravice gradiščanskih Hrvatov zlasti na področju šolstva, v deželni vladi je vodil knjižnovodski oddelek in kot deželni poslanec je zastopal zlasti interese malega odvisnega človeka.

Smrt Franja Leopolda pomeni za hrvaške brate na Gradiščanskem težko izgubo. Koroški Slovenci jim izražamo najgloblje sožalje!

Koroški Slovenci imamo razumevanje za južnotirolsko manjšino

Kakor vsako leto je „Südtiroler Jugendstiftung“ razposlala svojo spomenico in prosila za denarno pomoč za svojo podporno knjižno akcijo v korist narodnostno in kulturno ogrožene južnotirolske mladine.

S skromnim prispevkom je tudi Slovenska prosvetna zveza podprla to akcijo in naslovila na zgoraj omenjeno ustanovo ob tej priložnosti naslednje pismo:

Prejeli smo Vašo spomenico s spremnim pismom in razumemo Vašo skrb za mladino Južne Tirolske.

To toliko bolj, ker kot zastopniki kulturnih potreb slovenske manjšine na Koroškem poznamo predvsem tudi duhovno stanje slovenske koroške mladine, ki je v skoraj popolnoma nemški šoli v nevarnosti, da se ne vživi več v podedovano kulturo in ne spozna več kulturnih vrednot lastnega ljudstva. Zaradi tega je razumljivo, da se tudi mi trudimo za kulturno oskrbo naše mladine s posredovanjem slovenskega slovstva, vendar moramo ugotoviti, da naletimo pri tem na žalost pogosto na nerazumljive težkoče. Tako so kaznovali predsednika naše Zveze z občutno denarno kaznijo, ker je dal razdeljevati knjižno darilo iz Slovenije in Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence v Celovcu je morala čez eno leto čakati na izročitev knjig, ki ji jih je podelil Svet za kulturo LR Slovenije in še do danes ni prejela celotnega knjižnega darila.

Hkrati Vam prenakazujemo 500 šilingov kot skromen prispevek in želimo Vaši pomozni akciji poln uspeh v dobro in korist narodnostno in kulturno ogrožene mladine Južne Tirolske.

K južnotirolski slavnosti v Celovcu

To sredo so priredili tako imenovani „Kärntner Heimat- und Kameradschaftsverbände“ slavnost za Južno Tirolsko. V še precej prazni dvorani celovškega Doma glasbe je „domovini zvestim“ govoril o vprašanju Južne Tirolske državni sekretar Gschnitzer, ki se je pri tem dotaknil tudi problema slovenske manjšine na Koroškem. Spet je delal znano razliko med obema manjšinama, češ da gre pri Južni Tirolski za kompaktno nemško ozemlje, dočim živijo koroški Slovenci raztreseno le v posameznih krajih. Hkrati pa je pogreval tudi teorijo o tako imenovanih vindišarjih. Več o njegovih izvajanjih bomo poročali ob priložnosti.

Bolj značilno za to prireditev je bilo dejstvo, da med celovškim prebivalstvom očitno ni preveč zanimanja za „domovinsko zvestobo“, kot jo razumejo in jo jemljejo v zakup gotove organizacije. Čeprav je bilo vabilo na prireditev naslovljeno izrecno na „domovini zvesto prebivalstvo“, se je na proslavi zbralo le nekaj sto ljudi. Poleg tega pa je tovrstna domovinska zvestoba (manifestirana po geslu: Das ganze Land im Kärntner Gwand), kakor je pokazala udeležba, pri srcu le še stari generaciji, predvsem „zaslužnim“ in dekoriranim borcem, medtem ko mladine med udeleženci skoraj ni bilo opaziti. Temu se tudi ne čudi-

mo, kajti mladina razume zvestobo do domovine Avstrije bistveno drugače kot pa predsednik zborovanja, ÖVP-jevski podžupan Celovca Scheucher, ki je v pozdravnem nagovoru dejal: Ko smo kot vojaki (v drugi svetovni vojni — op. ured.) izpolnjevali svojo dolžnost, smo storili to v veri, da delamo za našo domovino, za naš narod.

Kongres SZDLJ bo 18. aprila v Beogradu

V smislu sklepov nedavnega plenuma zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je predsedstvo sklenilo, da bo imela SZDLJ svoj peti kongres 18. aprila v Beogradu. Na kongresu bodo pregledali dosedanje delo organizacije ter sklepali o oblikah dela v bodoče, zlasti pa bo kongres nakazal neposredne naloge za izpolnitev petletnega plana leta dni pred rokom. Obravnavali bodo tudi vprašanja zunanje politike, kjer zavzema Jugoslavija pomembno mesto v boju za mir in enakopravno sodelovanje med narodi.

Socialistična zveza delovnega ljudstva je največja politična organizacija Jugoslavije, saj je vanjo vključenih okoli 6 milijonov članov, torej več kot polovica vseh državljanov z volilno pravico.

Pot do socialne blaginje je še dolga

Avstrija spada sicer med države, v katerih je socialna oskrba najširših plasti prebivalstva dobro razvita, vendar je pot do tako imenovane socialne blaginje tudi v naši državi še precej dolga. Ne samo, da je 65-letna (pri ženskah 60 let) meja za dosego starostne rente razmeroma visoka in je pri današnjem hitrem tempu življenja vedno več delojemalcev, ki te starosti sploh ne dosežejo ali pa v najboljšem primeru uživajo zasluženi pokoj in rento le zelo kratko dobo, bo hkrati treba rešiti tudi mnoga vprašanja pokojninskega zavarovanja sploh.

Ob koncu leta 1959 je bilo v Avstriji 976.432 prejemnikov rent iz socialnega zavarovanja, to je za 101.783 oseb več kot ob začetku lanskega leta. Od teh jih je bilo 562.225 delavcev, 159.178 nameščencev, 29.049 rudarjev, 124.995 samostojnih ter 100.985 invalidskih rentnikov. Prav tako pa je iz statistike, ki jo je izdelal zavod za pokojninsko zavarovanje, razvidno ne ravno razveseljivo dejstvo, da je na primer na Koroškem med prejemniki delavskih rent 70 odstotkov takih, ki prejema mesečno manj kot 600 šilingov. Zato se ne smemo čuditi, da 50 odstotkov koroških rentnikov prejema tako imenovano izravnavno doklado, ki jo država plačuje samo tistim rentnikom, katerih prejemki iz rentnega zavarovanja ne dosegajo življenjskega minimuma.

Ta pojav pa ni značilen le za Koroško, marveč je vprašanje rent pereč problem za vso državo. S strani socialistične stranke je bilo v zadnjih mesecih že večkrat opozorjeno na potrebo po izboljšanju rentnega zavarovanja, posebno odločno pa se je za to vprašanje zavzel vicekancler dr. Pittermann, ki je v svojem zadnjem govoru po radiu ponovno zavzel stališče do problemov, ki jih bo treba rešiti na področju socialne zaščite.

Opozoril je na dejstvo, da je bil ob sklepanju splošnega zakona o socialnem zavarovanju pred petimi leti sklenjen potreben državni prispevek le do leta 1960, ker pa socialni zavodi svojih potreb s prispevki iz socialnega zavarovanja ne morejo kriti, bo treba državno podporo zagotoviti tudi v bodoče. Poleg tega pa je problem rent pereč tudi zaradi tega, ker rente niso avtomatično prilagojene večajočemu se narodnemu dohodku in na drugi strani niso zavarovane pred padanjem realne vrednosti vsled naraščanja cen. Zato bo treba v tej zvezi poskrbeti za ustrezno prilagoditev rent, zlasti pa odstraniti razliko med tako imenovanimi starimi rentami na eni ter rentami po ASVG na drugi strani. Tukaj ne gre samo za novo ureditev izravnavnih doklad, s katerimi bi rente vsaj za silo prilagodili povečanim življenjskim stroškom, marveč tudi

za povišanje vseh vrst rent ter njihov vrednostno zavarovanje.

Na socialnem področju pa ni pereče samo vprašanje rent, marveč bo v bližnji bodočnosti treba reševati in rešiti tudi razne druge probleme. Minister za socialno upravo Proksch je na nedavnem zborovanju socialističnih poslancev ugotovil, da celo vrsto važnih socialno-političnih ukrepov doslej ni bilo mogoče rešiti, ker je bila ÖVP skupno s trgovinskimi zbornicami proti rešitvi. Tako je še vedno odprto vprašanje zakona o delovnem času, vprašanje modernega zakona o hišnih pomočnikih, vprašanje odpravnin itd., prav tako pa ni bilo mogoče doseči zakonito določilo, po katerem bi bolezen prekinila dopust. Minister je povedal, da imajo v ministrstvu izdelanih več tozadevnih zakonskih osnutkov, o katerih bo treba razpravljati v ministrskem svetu in v parlamentu.

V zadnjem času je opaziti tudi vedno več prizadevanj za vključitev kmetov v splošno socialno in bolniško zavarovanje. O teh vprašanjih je pred kratkim obširno govoril kmetijski strokovnjak SPÖ poslanec Winkler, ki je poudaril, da bo o zadostni starostni oskrbi mogoče govoriti šele takrat, ko bodo tudi kmetje poleg svoje rente deležni tako imenovane izravnavne doklade, ki naj bi njihove mesečne prejemke zvišala na 600 šilingov za samostojne ter 825 šilingov za poročene. Poleg tega pa socialistična stranka zahteva vključitev kmetov tudi v splošno bolniško zavarovanje, ker se malemu in srednjemu kmetu ne more prisojati, da bi

sam nosil visoke stroške v primeru bolezni, ko pa so skoroda vse ostale skupine prebivalstva deležne zakonitega bolniškega zavarovanja.

Prav tako pa bo na področju socialne oskrbe treba primerno upoštevati tudi številne vojne žrtve in zlasti žrtve nacističnega nasilja, ki še posebno upravičeno pričakujejo ustrezno podporo skupnosti. Vicekancler Pittermann je v že zgoraj omenjenem govoru načel tudi to vprašanje in poudaril, da bi morala vlada in parlament smatrati za časno dolžnost, da bi bili avstrijski protifašistični borci ter žrtve fašizma ob 15. obletnici obnovitve svobodne in neodvisne Avstrije deležni že dolgo zasluženega idejnega priznanja (v obliki posebnega častnega odlikovanja) ter materialne odškodnine. Ravno v tej zvezi pa je vedno spet treba poudariti, da so s slovenskimi žrtvami fašizma na pristojnih mestih doslej vedno ravnali kot z državljan drugje vrste in bi bil skrajni čas, da bi jim priznali popolno enakopravnost vsaj v letu 1960, ko praznujemo 40-letnico plebiscita, 15-letnico osvoboditve Avstrije in 5-letnico podpisa državne pogodbe!

S tem vprašanja socialne zaščite seveda še daleč niso izčrpana, marveč bo treba na tem področju uresničiti še marsikaj. To še toliko bolj, ker bo o socialni pravičnosti mogoče govoriti šele takrat, ko bodo na gospodarski konjunkturi pravično udeleženi tudi tisti, ki kot proizvajalci neposredno skrbijo za uspešni gospodarski razvoj — to so delovni ljudje!

Jubilej šiptarske manjšine v Jugoslaviji

Enakopravnost manjšin se ne izraža v lepih besedah, marveč v širokogrudnih dejanjih!

Pred enim tednom je šiptarska manjšina v Kosmetu obhajala pomemben jubilej — 15-letnico svoje lastne založniške dejavnosti. Proslave so se udeležili tudi visoki predstavniki ljudske oblasti ter številni kulturni in javni delavci.

Takoj po osvoboditvi se je prvič v zgodovini šiptarjev Kosmeta začela založniška dejavnost v narodnem jeziku. Ta dejavnost je kmalu dobila pomembno mesto v boju za odstranitev zaostalosti šiptarske manjšine ter za poglabitev socialistične miselnosti med njenimi pripadniki. V povojnih letih je izšlo v šiptarskem jeziku 275 šolskih učbenikov v nakladi 2,5 milijona izvodov ter 61 poljudno-znanstvenih del v 259.000 izvodih in 151 izdaj beletristike s skupno naklado blizu 500.000 izvodov. Doslej so v šiptarski jezik prevedena dela najuglednejših domačih in tujih pisateljev. Poleg tega se je močno razvila tudi dejavnost lastnih pisateljev in pesnikov, od katerih je v 15 letih izšlo 24 romanov, zbir in povesti v skupno 62.000 izvodih.

Istega dne so v Prištini slavili tudi 15-letnico ustanovitve šiptarskega glasila „Rilindija“, katerega prvo številko so tiskali 12. februarja 1945 v Prizrenu. Prva leta je izhajal list enkrat na teden, od leta 1958 pa izhaja „Rilindija“ kot dnevnik in se je njegova naklada medtem že potrojila. V času svojega izhajanja je ta list prodrl v vse kraje Kosmeta ter postal pomemben činitelj v vzgoji državljanov, v razvijanju in krepitvi bratstva in enotnosti med vsemi jugoslovanskimi narodi.

Ne da bi podrobneje primerjali položaj šiptarske manjšine Kosmeta s položajem slovenske manjšine na Koroškem, so že zgoraj navedene številke dovolj zgovorne dokaz, kakšna razlika je med dejansko enakopravnostjo narodnih manjšin v Jugoslaviji ter „enakopravnostjo“ manjšin v Avstriji, katera vse do danes obstoja le v lepih besedah.

To in ono iz Jugoslavije

Razširitev trgovine z azijskimi državami

Pred kratkim se je vrnila v Beograd jugoslovanska gospodarska delegacija, ki je dva meseca bivala v Afganistanu, Indiji in Pakistanu, kjer je proučevala možnosti za poglabitev gospodarskega sodelovanja. Z vsemi tremi deželami so bili odnosno bodo podpisani trgovinski sporazumi, ki predvidevajo znatno povečanje obsega blagovne izmenjave ter sodelovanje jugoslovanske industrije v investicijski graditvi v teh deželah. Na povratku v domovino je delegacija obiskala tudi Libanon ter si ogledala gradbišča jezua Karaun in predora Narkabi, kjer opravlja in vodi najmoderneje mehanizirana dela okrog 200 jugoslovanskih inženirjev in tehnikov. V teh dneh pa je odpotovala jugoslovanska gospodarska delegacija v Kambodžo, da prouči možnosti za prodajo jugoslovanske investicijske opreme v to državo in nakup blaga v Kambodži.

Ogromna sredstva za socialno zaščito

V Jugoslaviji je trenutno okoli 1.350.000 invalidov in defektnih otrok, za katere izdaja država letno ogromne vsote. Med invalidi je 98.000 vojaških vojni invalidov ter 220.000 invalidov dela. Za njihovo vzdrževanje in pomoč njihovim družinam je dala država v zadnjih dveh letih več milijard dinarjev. Vojaški vojni invalidi in njihove družine so samo lani prejeli 14,5 milijarde dinarjev, organi socialnega zavarovanja pa so za pomoč invalidom in defektnim otrokom izdali 2,2 milijarde dinarjev.

Priprave za Dan mladosti

Tudi letos bo jugoslovanska mladina pridelila svoj Dan mladosti na rojstni dan pred-

sednika republike, to je 25. maja. Priprave za številne proslave in prireditve so že v polnem teku. Tokrat bo že šestnajstič priredila mladinsko štafeto, ki bo zajela vse predele države. Letošnja štafeta bo odšla 24. aprila iz najjužnejšega mladinskega naselja ob avtomobilski cesti v Makedoniji, pot, ki jo bo pretekla, pa bo dolga nad 5500 km. Osrednja proslava pa bo 25. maja v Beogradu, kjer bodo sodelovale številne mladinske in športne organizacije.

Kardinal König se je ponesrečil

ko se je vozil na pogreb zagrebskega nadškofa Stepinca

Kakor smo poročali že v zadnji številki, je v svoji domači vasi blizu Zagreba umrl zagrebski nadškof dr. Alojzij Stepinac. V soboto so pokojnega nadškofa in kardinala pokopali v grobnici zagrebske katedrale, kjer se je pogrebni obredov poleg zastopnikov pristojnih oblasti udeležilo 18 katoliških škofov, veliko število zastopnikov konzularnega zbora, duhovščine in vernikov.

Pogreba bi se moral udeležiti tudi dunajski nadškof kardinal König, ki pa se je na poti v Zagreb ponesrečil, ko je njegov avto trčil v tovorni avtomobil. Dr. König ter njegov tajnik Krätzl sta bila pri nesreči, ki jo je zakrivil šofer kardinalovega avtomobila, težko poškodovana, medtem ko je šofer bil na mestu mrtev. Oba ponesrečenca so takoj prepeljali v varaždinsko bolnišnico, kjer sta deležna najboljše oskrbe.

PO ŠIRNEM SVETU

Dunaj. — Kakor poroča avstrijska tiskovna agencija APA, bo vicekancler dr. Pittermann meseca aprila obiskal južnoameriške dežele Argentino, Brazilijo in Čile. Nadaljnje podrobnosti obiska v Južni Ameriki še niso bile objavljene.

London. — Zastopniki držav, včlanjenih v Malem svobodnem tržišču (EFTA) so se sporazumeli, da bo imel sekretariat te organizacije svoj sedež v Ženevi. Do tega sklepa je prišlo, ko je Francija odklonila predlog, po katerem naj bi sekretariat uredili v Parizu.

Havana. — Med obiskom podpredsednika sovjetske vlade Mikojana na Kubi je bilo sporočeno, da bo Sovjetska zveza dobavila Kubi določeno število tako imenovanih MIG-lovcev. Hkrati je bil ob tej priložnosti podpisan sovjetsko-kubanski trgovinski sporazum, po katerem se je Sovjetska zveza obvezala, da bo od Kube kupila 5 milijonov ton sladkorja (glavno izvozno blago Kube) v teku petih let, poleg tega pa bo Kubi dala posojilo v višini 100 milijonov dolarjev.

New Delhi. — Predsednik sovjetske vlade Hruščev je bil med svojim obiskom v Indiji deležen veličastnega sprejema. Ob tej priložnosti so med obema deželama podpisali sporazum, po katerem bo dala Sovjetska zveza Indiji posojilo 1,5 milijarde rubljev. Posojilo, ki ga bo dobila pod zelo ugodnimi pogoji, bo Indija porabila za uresničitev svojega drugega petletnega načrta.

Rabat. — Maroška vlada je odpovedala pogodbo, po kateri je bila Ameriki priznana pravica, da vzdržuje na ozemlju Maroka gotova vojaška oporišča. Ameriško veleposlaništvo v Rabatu je sporočilo, da bo Amerika del svojih oporišč izpraznila do konca marca.

Sarajevo. — Hitro naraščajoči promet v Jugoslaviji je narekoval potrebo po ustanovitvi posebne fakultete, ki se bo bavila z vsemi vprašanji prometa. Na nedavnem plenumu Zveze prometnih inženirjev in tehnikov Jugoslavije so razpravljali o pripravi za ustanovitev take fakultete in sklenili, da se na strojni fakulteti v Beogradu oblikuje poseben prometni odsek, ki naj bi že v prihodnjem šolskem letu prerasel v samostojno fakulteto. Poleg tega pa bo po vsej verjetnosti ustanovljen tudi inštitut za promet, ki bo proučeval razvoj prometa.

Dunaj. — Ob koncu zadnjega tedna je prispela v Avstrijo študijska skupina Zveze sindikatov Jugoslavije, da kot gost Avstrijske zveze sindikatov prouči probleme delavske izobrazbe, si ogleda razne inštitute, ki se ukvarjajo s temi vprašanji, ter razgovorja s predstavniki avstrijskih sindikatov.

Beograd. — Med Jugoslavijo in Italijo je bil sklenjen sporazum o ekshumaciji in prenosu posmrtnih ostankov italijanskih vojakov, ki so med vojno padli v Jugoslaviji. V zvezi s tem sporazumom je italijanski veleposlanik v Beogradu Francesco Civalletti poudaril pomen sporazuma, katerega uresničitev potrjuje, da tudi v tako občutljivih vprašanjih preveva oboje vladi duh sporazumevanja in sodelovanja, v katerem se izražajo težnje in čustva narodov obeh dežel.

Kairo. — Vlada Združene arabske republike je nacionalizirala dve največji banki v deželi — nacionalno banko in egiptovsko banko, ker, kakor je izjavil minister za gospodarstvo, ne gre, da bi imele privatne družbe take pravice, kot sta jih imeli obe sedaj nacionalizirani banki.

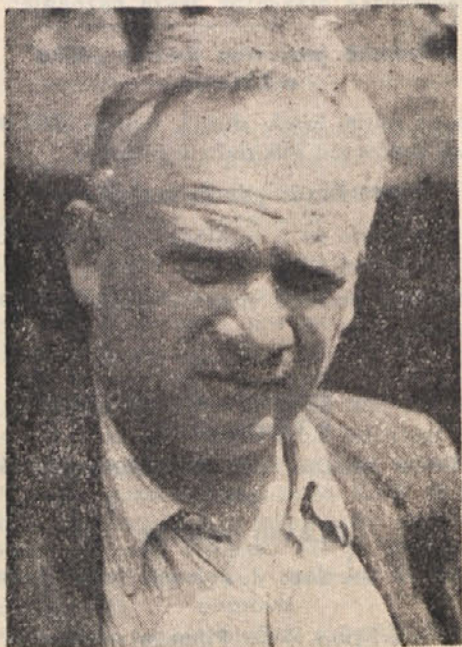
Washington. — Poročilo ameriškega obrambnega ministrstva o „neznanih telesu“, ki obkroža Zemljo, je sprožilo v javnosti najrazličnejše komentarje. Eni menijo, da gre verjetno za zadnji del rakete, s katero so izstrelili enega izmed ameriških satelitov, drugi pa govorijo o „vohunskem satelitu“, s katerim naj bi Sovjetska zveza fotografirala ameriško celino.

Novi predpisi za prehod jugoslovanske meje

Z večerajšnjim dnevom je začel veljati novi pravilnik o potnih dokumentih za prehod jugoslovanske meje, ki v marsičem olajšuje formalnosti pri izstavitvi jugoslovanske vize. S pravilnikom so urejeni predpisi tako, da potovanje jugoslovanskih državljanov v inozemstvo kakor tudi tujih državljanov v Jugoslavijo.

Jugoslovanski državljanji bodo morali prošnji za izstavitve vize predložiti le še fotografije in potrdilo pristojnega javnega tožilstva, da proti njim ne teče kazenski postopek; vojaški obveznosti podvrženi moški pa dodatno še potrdilo pristojnega vojaškega organa, da glede vojaške obveznosti ni ovir za njihovo potovanje. Pravilnik predvideva, da dobe potni list tudi jugoslovanski državljanji ki potujejo v tujino, da bi se tam nastanili odnosno ki tam že stalno bivajo. Taki potni listi so veljavni od 3 do 5 let. Potne liste pa dobijo tudi jugoslovanski državljanji, ki živijo v tujini in bi se radi vrnili v domovino.

Tuji državljanji pa potrebujejo za zasebno potovanje v Jugoslavijo (n. pr. obisk pri sorodnikih) potrdilo osebe, h kateri potujejo, da jamči za stroške njihovega bivanja v Jugoslaviji (garancijsko pismo). Nasprotno pa slik ni več treba priložiti prošnji za izstavitve jugoslovanske vize. Posebna olajšava je v tem, da v določenih primerih lahko izdajo jugoslovansko vizo tujcem obmejna poverjenstva, in sicer tako tujcem, ki prihajajo v Jugoslavijo ali pa potujejo čez njeno ozemlje (tranzitna viza). Poenostavljeno je tudi potovanje v Jugoslavijo z avtomobili odnosno motornimi kolesi, za katere ni več potreben triptik, marveč zadostuje carinska prijava ob prehodu meje.

Prežihov Voranc
koroškimi Slovencem

Prežihov Voranc:

Drava teče proti vzhodu

stoletja, so nastali takozvani „nemčurji“. Ti nemčurji so kmalu postali važen političen faktor v deželi in to v vseh strankah, ki so delovale na slovenskem ozemlju, akoravno je bila njihova socialna struktura neenotna. Etičnih vrednot nemčurjsko gibanje ni imelo nobenih, oziroma je nastalo iz etičnih manjvrednih nagonov. Njegova etična podlaga so zgolj oportunitizem, dobičkaželjnost, špekulacije, trenutno profitarstvo, z eno besedo manjvredni nagibi, ki živijo v posamezniku in v človeškem značaju. Jasno je, da je pangermanska oblast v deželi take podlage ni imela. Ljudstvo izkoriščalo za svoj mlin in jim je dajala obliko in vsebino. Oficielna politika nemčurstva na Koroškem je bila prvenstveno stranka, imenovana „Landbund“, to je deželna zveza. Njeni voditelji so bili sami nemčurji, tudi v njenem

socialnem oziru naprednejše, kakor pa slovenska stranka. Dalje je germanski gospodar dežele nemčurstvo negoval in ga gospodarsko podpiral, kjer je le mogel.

Ko je v dobi modernejšega razvoja imperialističnega gospodarstva na Koroškem začelo nastajati delavstvo, ki bi po svojem poslanstvu moralo biti nosilec pravilne rešitve mednarodnega vprašanja v tem delu Evrope, je imel nemški imperializem veliko srečo, da je to delavstvo dobila v roke socialdemokratska stranka, ker je bila sama idejno in praktično popolnoma v službi nemškega imperializma. V svoji borbi za socialne reforme, to je za začasni napredek ene ali dveh generacij človeštva, je ta stranka ob pomanjkanju prave, napredne delavske stranke pomenila za nastajajoče koroško delavstvo brezdvomno neki napredek. Zaradi socialdemokratske vzgoje se je koro-

nja na Koroškem, za katero bi delavstvo kot tako moralo stremeti...

Zatorej ni nobeno čudo, da je pri taki duhovni in čustveni predpripravi nemški fašizem na Koroškem našel zelo ugodna tla. Zajel je nenavadno močno vso deželo in ker je bilo v slovenskem delu dežele nemčurstvo zelo razpaseno, je po njegovih kanalih lahko prodrli tudi tja. Koroška je postala hitlerjevska trdnjava. To se je pokazalo že pri nacističnem puču leta 1934. Po Hitlerjevi zasedbi Avstrije je postala cela dežela pijana od nacionalsocializma. Delo Korošcev je bilo, da ponesejo mejo tretjega rajha čez Karavanke do Save in Jadrana, Korošci so bili kulturna in politična priprava te ekspanzije. Oni so dali največji in naizanesljivejši del aparata, ki je od leta 1941 strahoval Gorenjsko, Štajersko in pozneje celo Slovenijo...

... tako je fašizem imel na Koroškem pristo pot. Na polu so mu stali le še Slovenci, ki so bili zbrani v slovenski stranki. Ta pa je, kakor smo že prej povedali, nosila pečat nazadnjaštva, razen tega pa je imela še neljubi sloves, da ni bila državotvorna, ampak vsaj revizionistična, da škili čez Karavanke na jug. Zato je mogla zbrati v svojem okrilju le izrazito patriotske, nacionalno čuteče sloje ljudstva, predvsem srednje sme. S prihodom hitlerizma je ta grupacija morala nujno izginiti. Fašisti so se z vsemi silami vrgli vanjo. Hoteli so v kratkem času iztrebiti slovenski element. S pomočjo Maier-Kalbitschevega izseljevanja, s pomočjo lagerjev in vislic so fašisti upali, da bodo koroške Slovence strli, ali niso jih mogli uničiti.

Slovenska stranka je bila edina stranka, ki je zahtevala rešitev koroškega slovenskega vprašanja. Postavljala ga sicer ni pravilno, marveč zamotano, neodločno, predvsem pa ne na podlagi prave demokratske rešitve. Ljudstvo, ki se je zbiralo v njenih organizacijah, je posebno v prosvetnih organizacijah nadaljevalo tradicijo Drabosnjaka, Matije Majarja-Ziljskega in drugih mož, ki so se v preteklosti borili za pravice slovenskega naroda. Ljudstvo je gojilo in nadaljevalo kult Miklova Zale, te posebljenosti trpljenja in žrtvovanja...

Naše sile številno niso tako velike, kakor sile reakcije, sile nasprotnikov. Vendar je naša moč ravno v tem, da se mi borimo za pravico, za napredek, za demokracijo, za dosego končnega miru v tem delu Evrope. Za mir med slovenskim in nemškim narodom. V tem boju moramo zmagati, ako ne takoj, pa v bližnji bodočnosti.

In končno: Drava, ta žila koroškega življenja, ne teče na zapad ali sever, kjer se utrjuje reakcija, ampak teče proti vzhodu, kjer vladajo demokracija, bratstvo in napredek za vse narode.

(Odlomki iz članka, napisanega leta 1946)

Desetletnica smrti Prežihovega Voranca

Pred deseti leti — 18. februarja 1950 — je v Mariboru za vedno zatisnil oči ter odložil pero največji slovenski koroški pisatelj Lovro Kuhar — Prežihov Voranc.

S Prežihovim Vorancem je naš narod zgubil enega največjih oblikovalcev slovenske besede, ki je s silo svojega jezika in svoje nadarjenosti zgrabil slehernega in mu vdahnil moč — vero v delovnega človeka, ki nadvse ljubi svojo pravico in svojo svobodo. V neutrudljivem stremljenju je iz pastirčeka, dninarja in tesarja, iz samouka zrasel v velikega pripovednika, ki je v svojih delih izpričal strastno ljubezen do svobode in svoje domače zemlje, za katero se je boril s peresom in dejanjem.

Vedno kadar se koroški Slovenci spominjamo našega slavnega rojaka, nam stopajo pred oči njegove književne podobe, v katerih gledamo sebe v svojem vsakdanjem življenju. V trpljenju in v borbi za lepšo bodočnost. Ali je mogoče še bolj resnično naslikati našega človeka, kakor ga je naslikal Prežihov Voranc v „Samorastnikih“? Ali je mogoče globlje in lepše podati sliko o prevratni dobi in tragediji plebiscita, kakor jo je podal Voranc v „Požganič“? In kdo je kdaj bolje zajel vse duševno trpljenje in silni notranji razkol našega malega šolarčka, ko mu tuja šola dan za dnem uničuje duhovni svet, ki ga je v otroški duši zgradila zavedna slovenska mati, kakor je to storil sin naše zemlje v svojih „Solzicah“?

Kakor je Prežihov Voranc v svojih delih izpričal veliko ljubezen do slovenske koroške zemlje, tako ga bo ta zemlja s svojimi prebivalci ohranila v častnem spominu!

nemškem delu, kakor so Mihor, Šumi, Glančnik, Ferlič, Lučovnik in drugi...

Kjerkoli v Evropi je imperializem močnejših narodov hotel podjarmiti slabейše, male narode, povsod je znal s pomočjo plehkih gesel izmaličiti gotove ljudske plasti in jih izkoristiti za svoje cilje, toda nikjer jih ni znal izkoristiti na tako široki podlagi najnižjih negativnih strani v človeku, kakor se mu je to posrečilo na Koroškem pri slovenskem narodu. Uspelo mu je si iz tega ustvariti tako močno politično gibanje, ki je imelo dolgo časa prvo besedo v deželi. To mu je tem lažje uspelo, ker so bile stranke, ki so gojile nemčurstvo, v gospodarskem in

ško slovensko delavstvo skoraj popolnoma odtujilo pravim načelom rešitve narodnega vprašanja in se je leta 1920 v veliki meri opredelilo proti elementarnim pravicam koroških Slovencev.

Dejstvo, da je koroško slovensko politično gibanje, ki so ga predvsem vodili duhovniki, nosilo pečat nazadnjaštva, je seveda zelo pripomoglo k taki opredelitvi koroškega delavstva. Vse kar je bilo južno od Drave, južno od Karavank, je bilo za koroško delavstvo nazadnjaško, zaostalo, nesocialno, skratka — srednji vek. V kolikor so bila takrat ta dejstva vsaj navidezno resnična, bi seveda ne smela vplivati na načelno stališče pravične rešitve narodnega vpraša-

„Deutscher Schulverein - Südmark“

in njegovi nasledniki v drugi avstrijski republiki

3. Zavzemanje za priključitev Avstrije k Nemčiji in za pravico Nemcev do samoodločbe⁸⁾.

Pod vodstvom „Deutscher Schulverein-Südmark“ so se tako na koroškem kakor tudi na štajerskem slovenskem ozemlju za časa senžermenske Avstrije ustanovila organizacija in ideološka vezbališča nacizma, na primer v Soboti za srednjo Štajersko, v

Celovcu pa pod okriljem „Heimattbunda“ za slovenski del Koroške. Tako je to društvo v senžermenski Avstriji nadaljevalo germanizacijsko in kolonizatorsko delo prejšnjih dveh samostojnih društev, hkrati pa tudi svojo nacionalistično velenemško aktivnost.

Germanizacijsko delo društva na potujčevanju slovenskega življa v dobi senžermenske Avstrije je bilo torej najožje povezano z nacifašističnim konceptom in samim nacizmom, tako da po pravici trdimo, da je bilo društvo „Deutscher Schulverein-Südmark“ idejni predhodnik NSDAP na Koroškem in Štajerskem, v Sloveniji pa predhodnik „Kulturbunda“. Germanizacijska stremjenja društva so postala na slovenskem etničnem teritoriju Koroške in v območju slovenskega-štajerskega obmejnega ozemlja nadvse agresivna. V zvezi s svojim programom je društvo na tem ozemlju zgradilo germanizatorske šole kot izhodišča in močne postojanke nacizma.

Iz poročil funkcionarjev društva „Deutscher Schulverein-Südmark“ na občnem zboru 12. maja 1935 na Dunaju je bila razvidna ogromna dofedanja (do decembra 1934) germanizatorske dejavnosti društva preko

šol in otroških vrtcev, zgrajenih ali obnovljenih na obmejnem slovenskem ozemlju Koroške in Štajerske.

V dobi senžermenske Avstrije je društvo gradilo na Koroškem nove germanizatorske šole na slovenskem ozemlju. Leta 1924 je zgradilo šolo v Podrožici (kjer je zgradilo tudi tako imenovano „plebiscitno cerkev“), nadalje šolo v Brodih (Loiblthal) ter šolo Za Vrhom (Bärental). Te šole so se pridružile ponemčevalni šoli, ki jo je „Deutscher Schulverein“ že leta 1911 zgradil v Vodičji vasi (Gödersdorf). Za povečanje šolskih poslopij, za dograditve dodatnih prostorov in za gradnjo učiteljskih stanovanj je društvo „Deutscher Schulverein-Südmark“ prispevalo ogromne vsote, tako je n. pr. izdalo v ta namen samo v poslovnem letu 1930/31 za takratne razmere bajno vsoto 245.426,78 šilingov⁹⁾. Za šolske stavbe je društvo v dobi senžermenske Avstrije prispevalo v naslednjih krajih južne Koroške: Šmohor, Št. Štefan v Ziljski dolini, Št. Pavel, Črešnje, Slovenji Plajberk, Medgorje, Vabnja vas, Spodnja vas, Božji grob in Žitara vas. Poleg gradbene podpore so dobile vse navedene šole, ležeče na slovenskem ozemlju, brezplačna učna sredstva in nemške učne knjige. Poleg tega je društvo

poskrbelo brezplačna učna sredstva in nemške učne knjige še za nadaljnje šole na slovenskem ozemlju, in sicer v Bekštanju, Maločah, Št. Jakobu v Rožu, Vodičji vasi, Rožaku, Borovljah, Železni Kapli, Velikovcu, Pliberku in Potočah¹⁰⁾.

Germanizatorska akcija društva se je izvajala tudi potom vsakoletnega božičnega obdarovanja otrok. Tako je društvo za božič 1930 obdarovalo otroke v šolah naslednjih krajev: Brodi, Kotmara vas, Slovenji Plajberk, Škocijan, Srednje Trušnje, Sele, Št. Janž, Hodiše, Tinje, Št. Primož v Podjuni, Grabštanj, Žvabek, Šmarjeta pri Velikovcu, Velikovec in Žitara vas na Koroškem ter Račane, Veliki Boč, Mlake, Radvanj, Radgona in Sobotna na Štajerskem¹¹⁾.

Posebno budno je „Deutscher Schulverein-Südmark“ pazil, da se je učiteljski naraščaj vzgajal v velenemškem duhu. Učiteljskega je podpiral z izdatnimi podporami ter jih obvezal za germanizatorsko delo na šolah slovenskega in dvojezičnega ozemlja Koroške ter Štajerske.

(Nadaljevanje sledi)

8) „Deutscher Schulverein-Südmark“. Die beiden größten österreichischen Schulvereine der „Deutsche Schulverein“ (gegründet 1880) und die „Südmark“ (gegründet 1889) vereinigen sich zum „Deutschen Schulverein-Südmark“, der mit 1. Mai dieses Jahres seine Tätigkeit begann. Der Zweck des Vereines ist kurz zusammengefasst: 1. Abwehr der deutschfeindlichen Einflüsse und Vorstöße. Förderung der deutschen Bevölkerung im sprachlich bedrohten Gebiete. Errichtung und Unterstützung deutscher Schulen und Kindergärten. Schutz der deutschen Minderheiten in den Nachbarstaaten durch geeignete Massnahmen. — 2. Erziehung der Jugend zu volkstreuer Gesinnung. Deutsche Bildungs- und Schulungsarbeit im ganzen Volke. Kampf gegen die Vorherrschaft des Judentums. Geistige Wehrhaftmachung des Volkes. — 3. Eintreten für den Anschluss Österreichs an das Deutsche Reich und für das deutsche Selbstbestimmungsrecht. — Parteipolitische und konfessionelle Angelegenheiten sind ausgeschlossen. — Dr. Gustav Gross, Obmann des Deutschen Schulvereines; prof. Andreas Patenier, Obman der Südmark. — („Grenzland“, Wien 46, 1925, 1, str. 3)

9) „Grenzland“, Wien 1931, 7/8, str. 116.

10) glej zemljevid, objavljen v „Grenzland“, Wien 1935, 6/7/8, str. 84, kjer so zaznamovane vse zgoraj omenjene akcije društva.

11) „Grenzland“, 1931, 1, str. 21.

Št. Jakob v Rožu

Smrt ne izbira, samo pobira. Ta stara resnica se je prejšnji teden tudi pri nas uveljavila v vsej svoji neizpovedni doslednosti: smrt je za Janezom Štornikom, ki je umrl v 83. letu starosti, pobrala še mladega Jozija Gabriela, pd. Strdenovega iz Leš, ki bi šele meseca marca dopolnil svoje 30. leto.

Pokočnemu Janezu Štorniku je tekla zibelka na Štornikovi domači v Lešah. Tukaj je od mladih dni poznal le delo in vse njegovo življenje je v pravem pomenu besede ostalo delovni dan. Koliko truda in skrbi je bilo treba, da si je iz skromne bajtice pozidal lep dom, na katerem mu je žena v dolgih letih harmonične zakonske zveze rodila 13 otrok. In silnih naporov je bilo treba, da je bila številna družina sita (otroških doklad takrat še niso poznali), da so otroci imeli možnost za šolanje ter postali brez izjeme značajni in koristni člani človeške družbe.

Pa še eno je našel pokočnik v rojstni hiši: ljubezen in zvestoba do slovenskega naroda in slovenske govorice. Tem idealom je ostal zvest vse življenje, zvest tudi takrat, ko je moral ravno zaradi svoje neuklonljivosti pretrpeti krivico. Samo zato, ker se ni prodal tujcem, je po plebiscitu zgubil službo pri železnici. Toda tudi to ga ni uklonilo; raje se je s kmetovanjem in napornim delom v gozdu prebival skozi življenje, pri tem pa ostal zvest narodu, katerega boj za obstanek je vedno spremljal z velikim zanimanjem. Kot takega smo ga srečali na vseh naših prireditvah in z možato besedo

Slovensko šolsko društvo v Celovcu

Nekaj mest za drugi go-podinjaki tečaj v Sekiri je še prostih. Tečaj traja od 22. februarja 1960 do 10. aprila 1960 in obsega tudi sodobno serviranje. Prijave takoj na naslov: Micka Košat, Paulitschgasse 7, telefon 21-29.

se je postavil tudi v družbi. Očetovemu zgladu je zlasti sledil sin Hanzi, ki se je v zadnji vojni pridružil partizanskim borce.

Pri Štornikovemu sosedu v Lešah pa se je leta 1930 rodil najstarejši sin Strdenove družine — Jozef Gabriel. Tudi v tej družini sta bili prvenstveni lastnosti pridno delo in neomajna narodna zavest. Obema je ostal Jozef zvest do svoje mnogo preuranjene smrti, ki ga je nepričakovano pobrala, ko se je šele razvijal v vzornega gospodarja in požrtvovalnega prosvetnega delavca. Le težko verjamemo, da ga ni več med nami in vemo, da nam bo manjkal povsod, tako v sosesčini kakor tudi v širši narodni družini.

Kakor brat in sestre je tudi Jozef spadal med najbolj požrtvovalne člane šentjakobske igralske družine, hkrati pa se je kot odbornik Slovenskega prosvetnega društva „Rož“ marljivo prizadeval za razvoj slovenske prosvete v domačem kraju; poleg tega je aktivno sodeloval v domači požarni brambli. Glavna skrb pa je veljala domačemu posestvu, ki ga je šele pred kratkim prevzel od očeta. Vsem, ki smo ga poznali, pa bo ostal v trajnem spominu zlasti kot dober prijatelj, ki je tudi v težkih urah ostal zvest prirojeni šegavosti.

Udeležba pri obeh pogrebih je pričala o priljubljenosti in ugledu, ki sta ga uživala pokojna člana naše občine. Vsem zaljubljenim sorodnikom pa velja naše najgloblje sožalje!

Potujoči kino SPZ predvaja

slovenski umetniški film

SVET NA KAJŽARJU

v soboto, dne 20. februarja ob 20.00 uri v Št. Primožu pri Voglu,

v sredo, dne 24. februarja ob 20.00 uri v Kotmarji vasi pri Plajerju,

v soboto, dne 27. februarja ob 20.00 uri v Šmihelu pri Šercerju.

Za soboto, 20. februarja 1960 napovedana predstava pri Voglu v Št. Primožu je preložena na poznejši čas.

V Ledincah hočejo postaviti „Heldenmal“

Kakor smo zvedeli, se koroški Heimatdienst ukvarja z načrtom, da bi v Ledincah nasproti občinski hiši postavili še poseben „Heldenmal“ za mrtve iz obeh svetovnih vojn in za koroške borce (Abwehrkämpfer). O tem predlogu so pred kratkim razpravljali tudi na občinski seji v Ledincah. Slovenski zastopnik je temu namenu ugovarjal, češ da v občini stojijo itak že trije spomeniki in sicer: spominska plošča z imeni vseh padlih žrtev iz prve svetovne vojne pri farni cerkvi v Pečnici; svojčas postavljen spomenik v koroških bojih padlim članom Volkswehra pri cerkvi v Spodnjih Borovljah; poleg obeh pa v cerkveni lopi v Spodnjih Borovljah še lep spomenik za vse žrtev iz svetovne vojne, ki je bil postavljen na pobudo g. J. Smoleja, pd. Smojevega ki živi

Pečnica

Vrli mož nas je zapustil

V četrtek minulega tedna se je pri nas razširila vest, da je umrl naš sovaščan Janez Mikl, pd. Gašperšič, ter zaključil svojo dela, truda in skrbi polno življenjsko pot. Zaradi svojega kremenitega in odločnega, a prijetnega značaja ni bil le na vasi priljubljen sosed, temveč širom prostrane ledeniške občine in daljine okolice poznan in splošno spoštovan mož.

Rajni Gašperšič je vedno nastopil kot Slovenec ter bil vzoren gospodar in zleđen družinski oče. V svojem življenju nikoli ni miroval, vedno je delal in snoval načrte, kako bi svojim otrokom pripravil lepše življenje, kakor ga je imel sam v mladosti. Njegovo prizadevanje je rodilo zaslužene sadove. S svojo ženo Marijo sta vzgojila pet otrok in jim posredovala zlata vredne nauke in izobrazbo za življenje. Ko je njegovo seme, ki ga je sejal z delom in skrbjo za svojo družino, pričevalo roditi sadove, je rajni Gašperšič za večno zatisnil svoje blage oči. Žal je tudi njega smrt dohitela vse prerano.

Ob njegovem grobu na farnem pokopališču na Pečnici v nedeljo popoldan smo z njegovo ženo ter otroci Jankom, živinozdravnikom dr. Francijem, Joškom, Marijo in Jakobom ter snahami in vnuki žalovali vsi, ki smo ga poznali.

*

Ko sporočamo žalostno vest o smrti našega naročnika in soborca za uresničenje naših narodnostnih pravic, izrekamo istočasno njegovi družini in sorodnikom naše globoko in iskreno sožalje.

v Ameriki. Na tem spomeniku seveda ni nobenega zaslužnega prislaša NSDAP, kajti ti so bili n'enemu režimu doma bolj potrebni kot pa na fronti.

Čemu je torej potreben še četrti spomenik, „Heldenmal“, za katerega se potegujejo ljudje okoli Heimatdiensta in Südmarke? Morda temu, da bi imeli spet priložnost slaviti dozdevna junaštva SS in „Wehrmacht“ v drugi svetovni vojni, ko večno ponavljane volkswehrovskih junaštev ne potegne več?

Po težkih preizkušnjah, ki jih imamo za seboj, ne moremo razumeti, kako morejo gotovi krogi pri nas v Avstriji spravili pohode in zločine nacistične SS in „Wehrmacht“ v sklad z junaštvom, ki bi bilo vredno, da ga slavimo avstrijski državljani. Avstrija je bila vendar od Hitlerjeve Nemčije s silo anektirana dežela in smo avstrijski državljani bili le s silo vključeni v njeno „Wehrmacht“. Če bi ta vojska zmagala, bi Avstrije ne bilo več. To je popolnoma jasno, saj so to tudi večkrat poudarili naši državniki, predvsem ko so se v prizadevanjih za dosego državne pogodbe kaj radi sklicevali na odpor, ki so ga nacistični vojski nudili partizani in odporniška gibanja na avstrijskih tleh.

Zato padlim vojakom iz druge svetovne vojne pri nas nihče ne more postavljati „Heldenmalov“, temveč lahko le spomenike žrtvam nacionalsocializma, kjer pa morajo biti upoštewane tudi tiste žrtve, ki so bile po nedolžnem usmrčene od njegovega režima. Kot take naj n. pr. v ledinški občini omenimo le nesrečno ženo in pošteno gospodinjino na Pečnici in družinskega očeta, ki nikomur nista kaj žalega storila, a so ju s silo odvedli in sta postala žrtvi evtanazije (usmrčitve zaradi slaboumnosti).

Ob tej priložnosti pa se spominjamo tudi na številne druge žrtve nacističnega režima, ki so bile zaradi svojega demokratičnega prepričanja in zaradi tega, ker so se zoperstavile nacističnemu nasilju, vržene v ječe ali koncentracijske taborišča. Predvsem pa naj bodo omenjene one nesrečne družine, ki so leta 1942 pregnane z domače zemlje z nedolžnimi otročiči vred morale preizkusiti bridko usodo izseljenišva, medtem ko jim je bilo zaplenjeno vse njihovo premoženje.

Vseh teh bi se morali spomniti na novem spomeniku, ne pa le tistih, ki so s svojim rovarjenjem pred desetletji povzročili nad našimi vami in nad našo državo neizmereno gorje ter zadali našemu ljudstvu še vedno krvaveče rane.

ŠPORTNI SLOVENSKI ŠPORTNIK

Smučarski skoki za mladinsko prvenstvo Koroške v Šmohoru

V nedeljo, dne 31. januarja 1960 je bilo v Šmohoru tekmovanje za koroško mladinsko prvenstvo v skokih, ki so se ga udeležili tudi mladinci Športnega društva Zahomec. ŠD Zahomec so zastopali med starejšimi mladinci Edi Unterweger in njegov bratranec Hanzi Unterweger, med juniori pa Sigi Müller in Janko Zwitter.

Med starejšimi mladinci je odnesel zmago Ingo Brandl (SZ Vrba) s 28 in 30 m ter oceno 198,8 točke. S tem je postal mladinski prvak Koroške. Tretje mesto pa je zasedel Hanzi Unterweger (ŠD Zahomec) s 26, in 27 m ter oceno 180,8 točke.

Med juniori je zasedel prvo mesto Armin Posratschnig (SZ Vrba) s 25 in 25 m ter oceno 183,1 točk. Drugo mesto si je osvojil Edi Unterweger (ŠD Zahomec) s 24 in 23,5 m ter 174 točkami. Najmlajši tekmovalci dneva, Janko Zwitter (ŠD Zahomec), je skočil 27,5 in 27,5 m ter s 165,5 točkami zasedel tretje mesto.

Zahomski smučarji, ki so svoje lepe sposobnosti pokazali že na prejšnjih tekmovanjih letošnje zime, so se torej tudi na tekmovanju za mladinsko prvenstvo Koroške prav dobro odrezali. Žal je imel tokrat Janko Zwitter smolo, da je padel in zaradi tega zgubil precej točk. Kljub temu pa je njegov nastop na tekmovanju lep uspeh, saj je med juniorji skočil najdalj. Zato ga je pri razdelitvi nagrad mladinski referent za skoke, Kienzl, kot najmlajšega tekmo-

valca posebej predstavil in pohvalil. Navzoči deželni glavar Wedenig, ki je bil pokrovitelj tekmovanja, je čestital mladim tekmovalcem.

Skoki za Dr. Hauschkov pokal v Radentheinu

Teden dni navrh, v nedeljo, dne 7. februarja 1960 so zahomski skakalci nastopili pri tekmovanju za pokal dr. Hauschke na 50-metrski skakalnici v Radentheinu, kjer je tekmovalo 29 skakalcev, med njimi tudi člani avstrijske ekipe Müller, Schweinberger in Preiml ter najboljši koroški skakalci.

Na tem tekmovanju je zmagal Peter Müller (Bischofshofen) s 53,5 in 51,5 m ter 216 točkami. Drugo mesto je zasedel koroški prvak Engle Mayer (ASKO Beljak) z 51,5 in 52 m ter 212 točkami. Prav dobro so se odrezali zahomski tekmovalci Sigi Müller (15. mesto), Ferdi Frank (17. mesto) ter Franci Wiegele.

Smuk v Draščah

Minulo nedeljo pa so Zahomčani tekmovali v Draščah v smuku za šolarje. Najmlajši člani Športnega društva Zahomec so ob tej priložnosti pokazali, da nič nočejo ostajati za svojimi starejšimi tovariši. Izid tekmovanja med starejšimi šolarji je bil naslednji:

1. Martin Hebein, pd. Kovačičev (ŠD Zahomec),

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

ima na pustni torek, dne 1. marca 1960 ob 8. uri zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu

pustno prireditev

Na sporedu so 4 veseloigre in nastop žaljivega Francija.

Prijatelji pošlene razproščenosti prisrčno vabljeni.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

priredi v nedeljo, dne 28. februarja 1960 igro

GLAVNI DOBITEK

ob 1/2 12. uri dop. v Železni Kapli, farna dvorana

ob 3. uri pop. v Št. Primožu pri Voglu

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni

priredi v nedeljo, dne 21. 2. 1960 ob pol tretji uri pri Voglu v Št. Primožu veseloigro

„MOČ UNIFORME“

Prisrčno vabijo igralci

Slovensko prosvetno društvo Radiše

vabi v nedeljo, dne 21. februarja 1960 ob 1/2 3. uri popoldne na veseloigro

UBOGI SAMCI

ki jo bo uprizorilo v društveni dvorani pri cerkvi.

V odmorih in po igri bomo na ploščah predvajali slovensko in jugoslovansko glasbo.

Športno društvo Št. Janž v Rožu vabi na

smučarsko tekmo

v nedeljo, dne 21. 2. 1960 ob 14. uri na Šentjanskih Rutah.

Prijave je treba poslati gostilni „Tišlar“ v Št. Janžu ali po telefonu na štev. 224.

Vsi prijatelji zimskega športa, zlasti mladina, prisrčno vabljeni!

KOLEDAR

Petek, 19. februar: Konrad
Sobota, 20. februar: Sadot
Nedelja, 21. februar: Feliks
Ponedeljek, 22. februar: Peter
Torek, 23. februar: Peter
Sreda, 24. februar: Prestop
Četrtek, 25. februar: Marija

2. Karl Koller iz Drašč,
3. Hanzi Wiegele, pd. Vafnov (ŠD Zahomec),
4. Mirli Wiegele, pd. Petrov (ŠD Zahomec),
5. Foltej Hebein, pd. Kovačičev (ŠD Zahomec),
6. Janko Zwitter, pd. Abujev (ŠD Zahomec).

Med mlajšimi šolarji pa so se zmagovalci razvrstili tako-le:

1. Franc Schumi iz Drašč,
2. Schaubach iz Drašč,
3. Mirli Zwitter, pd. Abujev (ŠD Zahomec),
5. Hanzi Schnabl, pd. Florijanov (ŠD Zahomec).

Med šolarji izven občine je dosegel Sepi Fuchs (ŠD Zahomec) drugo mesto, med juniori pa Hubert Schnabl pd. Hrepcev (ŠD Zahomec) tretje mesto.

Člani ŠD Zahomec na nordijskih tekmah v Radentheinu

Minulo nedeljo so se Zahomčani udeležili tudi nordijskih tekem za Koroško in Vzhodno Tirolsko. Pri specialnih skokih sta med juniori člana ŠD Zahomec Sigi Müller (43,5 in 43 — 173,2) in Ferdi Frank (42,5 in 42 — 170,1) zasedla drugo in tretje mesto.

Zahomskim skakalcem k njihovem lepe-mu napredovanju, predvsem pa k doseženim uspehom v Šmohoru iz srca čestitamo in jim želimo še obilo zmag. Prav veseli bi bili, če bi jih mogli kmalu videti vse v televiziji, kakor smo pri tekmovanju v Šmohoru videli Hanzija Unterwegerja in Tineta Wiegeleta.

Moda STAREGA POHIŠTVA

Prebivalci nekaterih zahodnoevropskih dežel se navdušujejo za novost. Pravijo, da se modernistične slike lepo podajo k pohištvu iz osemnajstega stoletja. Abstraktne podobe torej krasijo salone v slogu Ludovika XIII., prastare črnske maske pa se uveljavljajo v sodobno urejenih stanovanjih.

Mlada pariška zakonca sta podedovala po stari teti neurejeno, zapuščeno in prašno stanovanje s starinsko opremo. Hotela sta se iznebiti, zato sta poklicala strokovnjaka za take reči, ker sta menila, da bi nemara dobila za staro opremo vsaj del tistega, kar bi potrebovala za televizor in hladilnik. Strokovnjak si je najprej ogledal stol, potem predalnik in omaro. Čudil se je bolj in bolj, nato pa je zakoncema ponudil trideset milijonov frankov, ker je bilo pohištvo v vseh treh sobah izdelano v slogu Ludovika XIII.

Tako kot v Franciji se tudi v Italiji, Angli-

Ohranitev zdravja starejših ljudi

Nedavna skupščina Ameriškega zdravniškega društva je bila posvečena vprašanju ohranitve fizičnega in duševnega zdravja starejših ljudi.

Dr. Edward L. Bortz, predsednik ameriškega zdravniškega društva je v svojem referatu prebral „zdravstveni program“ za starejše ljudi. Program vsebuje deset točk in pravi naslednje:

Potrebna je hrana, ki vsebuje več beljakovin, vitaminov in tekočin, kot je to danes navadno v prehrani starejših ljudi. Kot o prehrani, prav tako je treba skrbeti za izločanje nezgorljivih snovi iz organizma. Potrebno je, da se starejši ljudje ukvarjajo z nekim delom in da so z rezultati tega dela zadovoljni. Prav tako je potrebno, da še nadalje razširjajo svoje znanje in izkušnje. Po delu je neobhodno potreben ne le fizični, ampak tudi duševni počitek. Povsod, kjerkoli je to mogoče, se je treba izogibati živčne napetosti. Smisel za humor je najboljša zdravilo proti duševni napetosti. Razen tega pomeni življenje med prijatelji pravo srečo za starejše ljudi.

Il in še nekaterih drugih zahodnoevropskih deželah stopnjuje zanimanje za staro pohištvo, ker pravijo, da se moderni uporabni predmeti izvrstno skladata s fino oblikovanimi kosi stilskega pohištva.

Med obema vojnama je bilo po svetu le malo zanimanja za staro pohištvo. Izjema so bili redki ljubitelji in poznavalci starin. Tako je stala masivna miza iz prejšnjega stoletja še leta 1939 dobrih 600 frankov, zdaj pa prodajajo take reči po 200.000 fran-

kov. Nekaj podobnega je s starimi predalniki, naslanjači in z drugimi pohištvenimi predmeti.

Po svetu se zanimajo zlasti za starinsko francosko pohištvo, katerega stroge linije niso po mnenju estetrov prav nič v nasprotju z deli abstraktnih in nadrealističnih umetnosti. Francija je znana kot dežela najboljših mojstrov v strokovni obdelavi lesa. Oče in sin Jacob sta pred sto leti izdelovala pohištvo, ki ga dandanašnji glede na vrednost in spricho mode plačujejo z milijoni frankov. Staro pohištvo pa je tudi izredno trpežno, ker je les izvrstno obdelan. Pravijo, da je treba staro pohištvo le očistiti ter tu in tam kaj popraviti, pa je videti kot novo.

Pijače vzhodnih narodov

Medtem ko je pri nas v posebni časti jabolčnik in tudi žganja ne zamejemo in so Nemci predvsem trdi na pivo, Angleži pa na whisky, se narodi bližnjega in daljnega vzhoda navdušujejo povsem za druge pijače.

Orientalcem je naš alkohol tuj. Mohamed ga je svojim vernikom prepovedal, zato pa se je skoraj po vsem mohamedanskem svetu udomachila kava kot prava narodna pijača. Iz etiopske pokrajine Kaffa je nastopila svojo zmagoslavno pot po vsej zemeljski krogli. Zdaj je že prav tako priljubljena na zapadu kot v novem svetu. Kava je zavojevala svet.

Razen za staro pohištvo se v zahodnoevropskih deželah navdušujejo tudi za sodobno črnsko umetnost. Šele dobrih deset let je minilo od „odkritja“ te umetnosti, zdaj pa se je že uveljavila v mnogih lepo urejenih salonih. Pravijo, da se črnska umetnost izvrstno sklada z najmoderneje urejenimi stanovanji. Tudi starinski predmeti, ki so jih izdelali davni afriški umetniki in so jih raziskovalci odkrili v votlinah in na drugih zgodovinskih najdiščih, dosegajo na zahodnoevropkem trgu starin visoko ceno. Posmrtna maska iz nekega afriškega plemena je stala pred desetim leti 60.000 frankov, zdaj pa dosega že petkratno ceno.

Združitev izdelkov črnske umetnosti, gotskega sloga in sodobnih podob je po mnenju zagovornikov novega okusa, ki se je zasnoval v Parizu, posrečena umetniško-estetska kombinacija.

V Indiji kot tudi po vsej jugovzhodni Aziji prebivalstvo najbolj ceni pijačo toddy ali tari. Je to sok raznih vrst palm. Stiskajo bodisi cvetovje ali sadeže. Tudi narezujejo debela nekaterih palm, kot to delamo pri nas z brezami ali borovci. Sok vsebuje sladkor. Čim zavre, je uporaben.

V mnogih drugih krajih Afrike varijo domačini iz raznih vrst prosa pivu podobno pijačo. Pravijo ji pombe. Je kiselkastega okusa, deluje upijanljivo. Brez pombe med zamorci ni slavlja. Dobesedno narodna pijača je pomba v vzhodni Afriki.

IZJAVA

V posameznih časopisih zadnjih dni je bila KELAG nestvarno napadena. Poskušalo se je, da bi v vprašanju tarife toka in preostale elektrifikacije iznesli dejanskemu stanju popolnoma nasprotno trditve, ki so pripravne, da škodujejo dobremu slovesu KELAG kot deželne družbe.

Predsedstvo KELAG smatra zaradi tega za potrebno, da z vso odločnostjo nastopi proti tem neresničnim trditvam. V naslednji izdaji „KELAG-Nachrichten“ bomo k tem vprašanjem zavzeli stvarno stališče in prikazali dejanski položaj.

Koroška električna delniška družba se vedno prizadeva — in to je dokazala z letno javno položenimi računi, da si pridobi in ohrani zaupanje svojih odjemalcev toka. Predsedstvo družbe pa se mora zoperstaviti vsem tendencioznim poskusom, da prepreči, da bi se z varljivimi prikazovanji, ki škodujejo gospodarstvu, izpodkopalo v širokih ljudskih množicah s podporo vseh struj doseženo zaupanje.

Gotovo bi bilo v interesu vseh in bi bilo želeli, da bi se tudi v volilnih dobah nasproti gospodarskim podjetjem, ki morajo služiti vsem slojem ljudstva in zlasti gospodarstvu, dajala prednost razumu in dejstvom.

Predsedstvo
Koroške električne delniške družbe

Kje ste, Lamuťovi?

Anton Ingolič

„Ne, Marta,“ sem dejal, „samo na mir. No, kaj je?“ „Povedala ti bom zvečer.“ Res, povedala mi je, ko sva legla. Stisnila se je k meni in čez dolgo zašepetala: „Marko, spet boš oče!“ Oče? Oče v teh časih? „Da, oče,“ je dejala vdano. Potem sva bila tiho. Priznam, zbežan sem bil. Kako tudi ne? Vojna sreča se še vedno ni nagnila na stran zaveznikov; Moskve in Leningrada Nemci sicer niso zavzeli, toda drli so proti Volgi in petrolejskim vrelcem Bakuja; Angleži in Amerikanci so se še vedno samo pripravljali, general de Gaulle je s svojo malo vojsko dosegel neznatne uspehe zunaj Francije in tu in tam v Franciji so tajne organizacije začele s sabotажami, toda kaj je bilo vse to proti strahotni Hitlerjevi vojski? V tem času torej, ko se odločilna bitka še niti začela ni, je Marta zanosila in rodila bo, ko bo morda ves svet v ognju in krvi? „Kaj misliš, Marko?“ me je zaradi mojega molka plaho vprašala. „Mislim,“ sem odgovoril počasi, skoraj zlogovaje, „mislim, da otroka ne boš mogla imeti.“ „Zakaj ga ne bi mogla imeti?“ se je ustrašila. Pove-

dal sem ji zakaj, pa me ni razumela. „Če bomo živeli štirje, bo živel še peti. Kaj ve Jurček o tem, kar se dogaja okoli njega? Še Madelon ne dosti; ta, ki bo prišel, ne bo vedel prav nič. Morda pa bo tedaj, ko se bo rodil, že konec vojne. Spočet je bil v vojni, rojen pa bo v miru.“ Namesto da bi se bila pogovarjala o tem, kako bi odpravila, ko je še čas, sva se menila o tem, kakšno ime mu bova dala. Če bo sin, bo Vojnimir, če hčerka, Miroslava. Tovariši, ali veste to? Hiliite tedaj, hiliite!

Tok, tok, tok!
Tok, tok, took! sem potrkal na kuhinjska vrata, kakor je bilo dogovorjeno med nama. „Nikogar ni bilo. Marko, kako sem se bal!“ Oklepala me je s svojimi toplimi rokami, kot da sem se vrnil z zadnjega in hudo nevarnega potovanja. „Zame ne vedo. Če bi vedeli, bi bili prišli. Izdajalec ne pozna mojega imena. Torej je eden tistih, ki so pristopili zadnji čas. Eden izmed petih, ki nas niso zaprli. Odkril ga bom.“ „Marko, misli tudi na nas, na nas, ki smo tu, in na, saj veš, na koga.“ „Mislim, seveda mislim. Imaš pripravljeno južino?“ „Vse je pripravljeno.“ Preden sem odšel, sem stopil k Jurčku. Spal je, toda ko sem se sklonil nadenj in ga poljubil, je odprl oči. Zamejal se je. Celó z ročicami mi je pomahal, kot bi hotel reči: „Srečno, rudar Marko!“ Še k Madelon sem stopil. Tega nisem storil vsako jutro. Kakšna lepa deklal! Marta mi je še vedno hvaležna, da je ni-

sem izročil Lebonu. Poizkušal je tudi s sodiščem, a mu ni uspelo, ponujal je denar, pa sem ga ogorčeno zavrnil. Madelon že dobro govori slovenski, nima na sebi sicer nič slovenskega, nekam gosposka je, v obraz in postavu, vendar je naša in vsi jo imamo radi. Pobožal sem jo po črnih lasih. Tudi Madelon je odprla oči. „Stricl!“ „Le spil!“ „Ponoči te ni bilo.“ „Bil sem, spala si in me nisi čula, ko sem prišel.“ „Seveda si prišel.“ Kakšen nasmeh! „Srečno, Madelon!“ „Srečno, veliki stricl!“ Nazadnje sem se splovil še od Marte. „Če bo kaj, ti bom sporočila v jama. Ne pridi ven, ostani spodaj, skrij se! Ali se lahko skriješ v jami?“ Prav lahko.“ „Pošljala ti bom hrano, ven pridi na skrivaj in odidi, kamorkoli, samo da boš na varnem!“ „Bom, seveda bom. Sicer pa je nevarnost mimo. Nemci so nagli. Če bi kaj vedeli, bi me pobrali že včeraj, najpозnejše to noč. Ti, ki so jih prijeli, ne bodo izdajali. Poznam jih.“ „Res ne bodo?“ „Ne bodo! Pomiri se, Marta, veš, kako ti je po treben mir.“ „Mirna sem. Vendar se bojim.“ „Naravnost pobegnili sem. A prihitela je za menoj na stopnice.“ „Marko, Marko!“ „Kaj je, Marta?“ „Nič, nič ni.“ Objela me je in poljubila. „Rada te imam, zelo rada.“ Pobožal sem jo po licih, nasmehnil se njenim očem, ki so jih zalivale solze, žel z roko prek njenih prsi, pobožal še njen napeti trebuh in se odtrgal od nje. Bil je res zadnji čas.

Tok, tok, tok!

Stoletno spanje orhideje

Po sto šestnajstih letih spanja je v botaničnem vrtu v Köbenhavenu neka mehška orhideja prekrasno vzcvetela. To orhideja je iz Mehike 1843 leta prinesel znani danski fizik Hans Christian Oersted, ki je odkril elektromagnetizem in njegove zakone. V svoji domovini bi ta cvet cvetel vsako leto, toda v botaničnem vrtu v Köbenhavenu je v razkošnem svetu, kot da bi zaspal — izumrlo vse življenje. — Botaničarji so bili prepričani, da orhideja ne bo nikoli več vzcvetela, a se je zgodilo obratno, cvet se je „prebudil“ in vzcvetel v prekrasnih barvah.

Čebele so lahko tudi nevarne

Neki ameriški strokovnjak za strupe žuželk in kač pravi, da so čebelji piki v ZDA zelo nevarni in razširjen vzrok obolenj in celo smrti.

Statistični podatki namreč kažejo, da so marljive čebele na drugem mestu, takoj za strupenimi kačami, kar zadeva smrtno primere, ki so jih povzročile v tej deželi. Medtem ko je kačji pik povzročil 55 smrti, pa je čebelji pik vzel ljudem življenje v 52 primerih. Ose so šele na tretjem mestu s 30 smrtnimi primeri.

Na srečo je ta znanstvenik objavil hkrati s to vznemirljivo novico tudi odkritje, da je možno škodljive vplive čebeljega strupa zlahka nevtralizirati s izvlečkom, ki ga dobe iz čebel. Torej ni vse tako črno, kot je videti na prvi pogled. V boju med človekom in žuželkami je človek vendarle zmagovalec.

Prva sončna postaja v Jugoslaviji?

Kakor druge države, v katerih učenjaki proučujejo možnost za izkoriščanje sončne energije, bo verjetno tudi Jugoslavija dobila sončno postajo, ki bo prva ustanova take vrste v tej državi. Postajo bi po načrtu zgradili v istrskem mestu Piranu, kjer bi montirali velik sončni reflektor.

Domači strokovnjaki mislijo, da bi se morala taka postaja vsekakor zgraditi. Posebno radi tega, kjer poraba sončne energije prehaja v vse večjo uporabo v znanosti in tehniki. Kakor znano, se energija te vrste pretvarja ali v električno ali pa v toplotno silo. V tehnično naprednih državah delajo poizkuse v obeh smereh in so doseženi rezultati velikega pomena za napredek tehnike.

V Jugoslaviji bi to energijo izkoristili za isparevanje. Na ta način bi z destilacijo morske vode dobili sladko, s čimer bi bil rešen problem, ki teži vso dalmatinsko obalo, namreč pomanjkanje pitne vode. Poleg tega bi iz sončne energije pridobivali toploto, ki bi koristila vsem tistim primorskim krajem, kjer ni lesa oziroma goriva.

Strokovnjaki pravijo, da je zamisel izgradnje sončne postaje dobra in koristna, vendar je prej treba rešiti še vprašanje tako imenovanih polprevodnikov, ki jih dobijo iz sulfida, selenida in telurida. Vsi ti elementi so neobhodno potrebni pri izkoriščanju energije Sonca.

(Pres-servis)

Tudi zdaj je zadnji čas, tovariši! Me vendar ne boste pustili tu v grobu? Mar mislite, da nisem živ, da je vse mrtvo pod ruševinami.

Nenadoma me je obšla groza. Cev je torej zlomljena, podporje se je zrušilo na dolgi fronti, morda prav do glavnega rova. Torej sem živ pokopan! Ne, nemogoče je, da bi me pustili umreti v tem grobu! Rudar ne zapusti rudarja. Tudi med vojno ne, tudi pod najvišjo nemško upravo ne. Res, Nemcem je malo mar za človeka, toda mar jim je za premog.

Spet sem pograbil kramp. V smrtni grozi sem začel razbijati po cevi.

Tok, tok, tok, tok...

Slednjič je le odgovorilo nekje daleč, komaj slišno, toda ohrabrujoče, odrešilno, tovariši.

Tok, tok, tok!

Odgovoril sem jim: Tok, tok, tok! Srečno, tovariši! Koplajte, le koplajte! Potrpel bom, počakal! Zadušljivo je in tesno, a nisem sam, z menoj je luč, z menoj je vse, kar imam, Marta, Jurček, Madelon, tisti, ki še ni prišel na svet, vsi domači, pa vi, tovariši!

In čez čas z druge strani: Tok, tok, tok! Ni bilo še nič bliže, nič glasneje. Tudi ni moglo biti. Komaj da so z delom začeli. Bom potrpel, bom zdržal, čeprav sem že ves moker od potu in so mi usta suha od žeje.

Kaj bi storila Veronika, če bi Peter ostal pod zemljo? Ni še minilo tri tedne, kar sta

Perutninarsko leto se je pričelo

Perutninarstvo ali reja kokoši za proizvodnjo jajc in mesa v zadnjih letih nikakor ni več nepomemben delček kmečkega gospodarstva, kakor je to bilo skozi desetletja na naših kmetijah. Danes perutninarstvo posebno na malih kmetijah in kajžah lahko postane najmanj enako pridobitna gospodarska panoga, kakor sta to prodaja mleka in pisanje prašičev in goved. Dobre pogoje za uspešno perutninarstvo imajo še posebej naši mali kmetje v območju naših jezer, kjer se iz leta v leto večja obisk letoviščarjev. Ti kmetje s proizvodnjo jajc, še bolj pa s pisanjem piščancev za cvrtje ali brojlerjev in pulardov lahko močno pove-

je kokoši in piščancev je njihov pravočasni nakup in izbira prave pasme. Kakor vemo, imajo jajca najboljšo ceno v pozni in v prvih zimskih mesecih. To pa se pravi, da moramo na nakup piščancev, preko katerih hočemo še letos priti do nesnic,

Cene za enodnevne piščance

V valilnicah prodajajo enodnevne piščance po naslednjih cenah:

piščance, nesortirane	S 5.50
piške za 90 % garancije — lahke in srednje težke pasme	S 10.50
petelinčke lahkih pasem	S 2.—
petelinčke srednježekih pasem	S 3.—
Jarčke, 8 tednov stare	S 30.—
„ 10 tednov stare	S 35.—
„ 12 tednov stare	S 40.—

Za piščance iz rodovniških rej se na te cene nabije še poseben prispevek.

Ce je že izbira časa nakupa piščancev enaka za nesnice in za piščance za cvrtje, obstojajo vendar v izbiri pasem precejšnje razlike. Za nesnice bomo vzeli pasme Leg-

hornske, jerebičaste Italijanke, New Hampshire, Rhodeländer ali Barred Rocks. Zadnje tri pasme spadajo med pasme težjih kokoši, ki so tudi zelo pripravne za pisanje piščancev

za cvrtje, za kar pasmi Leghorn in jerebičaste Italijanke nista tako pripravne. Za pisanje se najbolj izplača kupiti izsortirane petelinčke, ker so cenejši od nesortiranih piščancev.

Na vprašanje, koliko piščancev naj naročimo, bi odgovorili tako-le:

Gospodarsko je perutninarstvo najbolj ugodno, če imamo med nesnicami dve tretjini mladih jarčk, eno tretjino pa leto starih nesnic. Pri tem upoštevajmo, da bomo od lanskih jarčk držali le fiste, ki so dobre nesnice. Slabe nesnice med njimi pa bomo pravočasno zaznamovali in jih — čim bodo prenehale nesti — opitali in prodali kot brojlerje. Ne pozabimo pa tudi, da nam prav v prvih tednih precej piščancev lahko pogine in da se tudi pri najboljšem sortiranju lahko zgodi, da bo med jarčkami še nekaj petelinov. Zato naročimo temu primerno večje število enodnevnih piščancev. Kar jih pozneje ne bomo potrebovali kot nesnice, jih bomo še vedno lahko prodali kot brojlerje ali pularde.

Zadnji čas za naročilo gozdnih sadik

V ponedeljek, dne 29. februarja poteče rok za naročilo gozdnih sadik. Do tega dne okrajne gozdne inspekcije in krajevne postaje za nadzorovanje gozdov še sprejemajo naročila za pocenjene gozdne sadike. Po 29. februarju je nakup gozdnih sadik mogoč le še v privatnih gozdnih drevnicah. Tam pa so sadike dražje.

Čajo donos svojih kmetij in svojega dela. To pa še posebej zaradi tega, ker se v perutninarstvu denar hitro obrača. Tako imamo n. pr. pri pisanju brojlerjev izdani denar povrnjen, delo poplačano in nastale stroške obrestovane že v teku 10 tednov. Tako naglega obračanja denarja ne nudi nobena druga kmetijska panoga, izvemši poletno proizvodnjo mleka, kjer krava že naslednji dan povrne z mlekom, kar je na krmi požrla.

Eno izmed bistvenih vprašanj uspešne re-

V krajih poletnega turizma mislimo na predkalenje krompirja

Potom predkaljenja semenskega krompirja skrajšamo vegetacijsko dobo krompirja od saditve do zrelosti za 2 do 4 tedne. Poleg tega predkalenje pridelek lahko poveča za 10 do 15 %.

Predkalenje se izplača samo pri zgodnjih sortah, s katerimi pridemo na trg že lahko začetkom julija, namesto šele ob njegovem koncu.

Nadžinov predkaljenja je več, vendar se je doslej v praksi najbolj obneslo predkalenje na svetlem prostoru, ki pri krompirju sproži kratke in trdne kaliče, ki se pri sajenju ne poškodujejo ali polomijo. Če manjka potrebni svetli in topli prostor, dosežemo take kaliče lahko tudi s predkalenjem z umetno svetlobo s pomočjo neonskih cevi. Ena cev zadostuje za 80 do 100 predkalilnih zabojev ali za 1000 kg semenskega krompirja.

se vzela. Dolgo sta odlagala, pravzaprav je odlagal Peter, pravzaprav ni odlagal, boječ je tako, da si ni upal z besedo na dan. Najprej ga je bilo sram, da bi povedal, kar je Veronika že davno vedela, ne samo Veronika, vsa hiša, potem si ni upal spregovoriti s Kresnikovima. Z Marto sva mu morala priskočiti na pomoč. Nista se takoj vdala; vojska je, sta odbijala, ni čas za take reči in Veronika je še mlada. Pa sva ju le pridobila. Kako se mi je Peter zahvaljeval po poroki! „Marko, tega ti ne bom pozabil. Naučil si me kopati premog, zdaj...“ „Naj te naučim še, kako je treba ljubiti ženo?“ Zardel je. Zares se ni spal z dekletom, tudi z Veroniko ne, čeprav sta zadnji čas mnogo hodila skupaj in se je Kresnička večkrat znašala nad Veroniko, ker je prihajala pozno domov. „Počasen sem, morda tudi boječ, ampak kadar držim kako reč, je ne spustim več. Veronike ne bom izpustil.“ Potem je prišla še Veronika, ko se je že prej zahvalila Marti. „Marko, hvala ti!“ „Čemu hvala?“ sem se delal nevednega. „Tih je, ampak dober fant, vem, da je dober. Kolikor sem jaz preglasna, je Peter pretih, no, pa bom jaz njega naučila govoriti, on pa mene molčati.“ Najprej mi je stisnila roko, potem mi je padla okoli vratu. „Oho, kaj pa je to?“ je zaklicala Marta. A ni bila ljubosumna. „Enkrat je nobenkrat,“ je dejal Peter smeje, čeprav sem videl, da mu ni bilo prav. Tudi glede stanovanja smo uredili, Kresnikova sta zame-

Če primerjamo ponudbo in cene klavne živine in prašičev v zadnjih dveh letih, potem po primerjavi na zadnjem januarjem in prvem februarjem sejmju v St. Marxu na Dunaju lahko ugotovimo, da so od leta 1958 naprej cene za klavno živino in prašiče sicer v rahlem, a stalnem naraščanju. Kar pa tiče ponudbe, vidimo, da je domača ponudba tako klavne živine kakor tudi prašičev v tem času padla.

Dočim je na obeh v primerjavo vzetih sejmih leta 1958 domača ponudba klavne živine znašala 2.615 goved, je na istih sejmih 1960 padla na 2.287 goved. V zadnjih tednih in mesecih na Dunaj spet uvažajo klavno živino iz vzhodnih držav. Na prej omenjenih letošnjih sejmih n. pr. je bilo 487 uvoženih klavnih goved. Cene, ki so se koncem januarja in začetkom februarja 1958 vrtele pri volih med 9 in 12,70, pri bikih med 10,20 in 12,60, pri telicah med 10 in 12,20 pri kravah pa med 7,50 in 10,60 šil., so medtem naraščale in znašale na istih sejmih 1960 za vole, bike in telice od 9,50 do 13,50, za krave pa od 7,— do 11,50 šil.

Podoben razvoj v preteklosti zadnjih dveh let opazimo v St. Marxu tudi pri prašičih. Domača ponudba, ki je konec januarja in začetek februarja 1958 znašala še 15.051 piščancev, je na istih sejmih 1960 padla na 10.508. Uvoz v St. Marx, ki je lani v istem času znašal 1.605 piščancev, je letos narasel na 5.863. V cenah z ozirom na to, da so najvišje cene za piščance uradno določene, v zadnjih dveh letih ni videti tako očitne razlike kot pri ponudbi. Dočim so se najvišje dosežene cene 1958 vrtele med 13,50 in 14 šil., se le-te od januarja 1959 naprej trdno držijo na 14 šil. Pač pa so v tem razdobju najnižje dosežene cene za

Kaj obeta trg s klavno živino in prašiči?

mlade pitance tretjega razreda od 11,30 narasle na 12 šil.

Vsekakor postaja v zadnjem času očitno, da ponudba klavne živine in piščancev povpraševanja na domačem trgu ne krije. Povpraševanje za mesom oz. njegova potrošnja sta še naprej v naraščanju. V prvem polletju 1959 je bila potrošnja mesa v državi za 9 % višja kakor v letu 1958. Pozneje potrošnja ni več tako naraščala in je n. pr. v tretjem četrtletju bila le še za 5 % višja od one v istem razdobju 1958. Vzrok temu je nedvomno neprenehno podraževanje mesa.

Z ozirom na ta razvoj lahko rečemo, da so izgledi za vnovčenje klavne živine in za stabilnost njenih cen tudi v bodoče še zelo ugodni. Nekoliko bolj problematično je vprašanje razvoja na trgu s piščanci, katerih meso je v konzumu znatno draž-

je od govejega. Po zadnjem štetju prašičev dne 3. 12. 1959 se je namreč število brejih svinj povečalo za 6.000, kar znači, da bo v poletnih mesecih prišlo do višje ponudbe domačih piščancev. Kljub temu zaenkrat še ni treba imeti strahu pred prekomerno ponudbo in pred padcem cen, kajti večja domača ponudba, ki se obeta v poletju, ne bo niti nadomestila sedaj potrebnega uvoza piščancev, ki je n. pr. lani znašal 200.000 piščancev. Vsekakor pa je v bodočem pripuščanju svinj in postavljanju pujskov na pisanje treba več previdnosti. Prav lahko se namreč zgodi, da pride v poznih jesenskih in zimskih mesecih na trg do prekomerne ponudbe, s čemer pa bo rentabilnost pisanja, ki je ponekod že sedaj precej na meji, postala več ali manj dvomljiva. (Bl. Singer)

Oskrba molznic s fosforjem potom gnojenja

Desetletne izkušnje so pokazale, da je pomanjkljiva oskrba molznic z mineralnimi snovmi, predvsem s fosforjem, lahko vzrok raznih obolenj v hlevu, padanja molznosti krav in njihove nerodovitnosti. Preiskava sena je v takih primerih pokazala, da so obolenja in druge nevednosti nastopile vedno tam, kjer je bilo v senu premalo fosforja.

Žival potrebuje za zdrav razvoj seno, ki ima najmanj 0,6 % fosforja. To pa je le v redko katerem senu primer. Na podlagi tisočih preiskav v Nemčiji so ugotovili, da ima seno povprečno komaj 0,4 % fosforja.

Seno obogatimo s fosforjem potom fosfatnega gnojenja. Več tisoč gnojilnih poskusov in s tem povečane preiskave sena je pokazalo, da z izdatnim fosfornim gnojenjem travnikov in pašnikov brez nadaljnjega lahko spravimo odstotek fosforja v senu na 3/4 %. Moramo pa stalno in izdatno gnojiti.

Da bomo imeli zdravo in rodovito govejo čredo, je želja nas vseh. To pa bomo dosegli le, če bomo travnati svet vsako pomlad gnojili s Thomasovo moko ali pa s hiperfosfatom. Na nakup fosfornih gnojil za travnike mislimo že sedaj. Takoj naročimo potrebne količine.

Nemci pošiljajo v bitko nove in nove čete, a Rdeča armada je rekla: do sem in nič dalje! Anglo-Amerikanci so tvegali drugi poizkus izkrcavanja pri Dieppu, zares so se pa izkrcali v Severni Afriki. Nič zato, če so Nemci zasedli še južno Francijo, francoskega brodograjske niso dobili, pri Toulonu leži na morskem dnu. Največje preglavice pa imajo Nemci z ruskimi partizani. Za njihovo vzhodno fronto je vse živo. Tudi pri nas v Jugoslaviji so partizani, čedalje več jih je in čedalje huje poka po naših gozdovih. Gotovo tudi po slovenskih. So partizani tudi v strških in motniških gozdovih?

Tok, tok, tok!

Zakaj ne odgovarjate več? Pritisnil sem uho k cevi, a odgovora ni bilo. Toda čulo se je kopanje.

Kopljite, le kopljite, tovariši!

V sencih mi je razbijalo. Plin? sem se prestrašil. Če je plin, sem izgubljen. Ne, ne, plin ni, samo zraka ni. Nastavil sem usta k cevi. V njej je bil nekoliko boljši zrak. Hlastno sem ga srkal. Domislil sem se južine. Naglo sem razsvetlil svojo grobnico. Nič ni bilo razen mojega svedra in Petrovega krampa. Torbe z južinami so bile pod ruševinami. Marta mi je gotovo pripravila kaj posebnega. Nisem pogledal v torbo, po teži sem sodil, da je več kot navadno.

Tok, tok, tok!

Glava mi je bila težka kot svinec. Trudil sem se, da bi jo obdržal pokonci, pa nisem

imel več dovolj moči. Krčevito sem se oprjel cevi. Zdela se mi je, da drvim nekam v prepad, ki je poln premogovega prahu.

Ko sem se jel spet zavedati, nisem takoj vedel, kje sem. V rokah sem začutil nekaj trdnega, pred seboj pa videl blede, zelo blede liso na črni premogovi steni. Sem se po južini stegnili in zaspal? Zakaj me nista Peter in Nikola zbudila? Toda ne... Nismo še južinali... Zgodilo se je nekaj drugega... nekaj strašnega... Dvignil sem se. Tedaj sem z glavo treščil v strop in se do kraja zavedel.

Luč je ugašala. Torej sem zatrpan že šest ur. Če je baterija dobra, še dalje. Vsak čas bo zmanjkalo toka. Pograbil sem kramp.

Tok, tok, tok!

Takoj je odgovorilo: Tok, tok, tok!

Še enkrat.

Tok, tok, tok!

Spet odgovor: Tok, tok, tok!

Od kod prihaja svež, hladen zrak? Iz cevi? Nastavil sem usta k odprtini. Hvala vam, tovariši, hvala!

Morda je zunaj že noč. Ali Marta še vedno stoji na mrazu onstran ograje in čaka name? Marta, pojdi domov! Veš, kako je s teboj!

Ne ugasni še, dobra luč! Kaj je v jami rudar bre zluči? Če ugasneš, bom zares v grobu.

(Nadaljevanje sledi)

II. Razmajani mejniki

Takoj za njim so se oglašili še Madžari. Ker niso v neposrednih pogajanjih s češkoslovaško vlado mogli ničesar doseči, se je madžarska vlada obrnila na Nemčijo in Italijo in zahtevala, naj skličejo štiri velesile, ki so se udeležile Münchenske konference. Hitler pa je ta predlog spremenil tako, da je brez vednosti Anglije in Francije sklical nemško-italijansko razsodišče. To razsodišče se je sestalo 2. novembra na Dunaju in jasno povedalo vsemu svetu, čigavo interesno področje je jugovzhodna Evropa.

Vlogo vrhovnega rabsodnika sta prevzela zunanja ministra Ribbentrop in Ciano. „Razsodba, ki jo bomo tukaj sprejeli,“ je izjavil Ribbentrop v svojem slavnostnem govoru, „je dokončna in jo vladi češkoslovaške in Madžarske vnaprej priznavata.“

Na veliki mizi je ležal zemljevid spornega ozemlja. Oba zunanja ministra sta imela v rokah svinčnike in čečkala sta sem in tja po zemljevidu okoli razmejitevne črte, ki so jo predlagali izvedenci.

V nekem trenutku je pograbil Ciano svoj

svinčnik in spremenil mejno črto v korist Madžarske. „To gre odločno predaleč,“ je protestiral Ribbentrop, ki mu je njegov izvedenec nekaj prišepnil, in je vrisal v zemljevid novo, svojo mejo.

Tako je potekala ta konferenca, radirali so in na novo risali mejne črte, svinčniki so postajali vedno bolj topi, mejna črta pa vedno debelejša. Končno so bile te črte v resnici debele kilometre in so potekale skozi mirno pokrajino in človeške usode.

Z dunajsko rabsodbo so bili zadovoljni samo rabsodniki. V češkoslovaški sta zavlada razočaranje in potrlost. Novi zunanji minister Chvalkovsky je izgubil na ugledu, ker ni dosegel ničesar, kljub temu da je svojo zunanjo politiko usmeril čisto v Hitlerjeve vode. Tudi Madžarska je bila nezadovoljna. Računala je, da bi vkorakala v to deželo, toda to akcijo sta preprečila Hitler in Mussolini, ki sta odločno svarila Madžarsko pred nepremišljenimi koraki. Kar je dovoljeno velikim, ni dovoljeno malim...

Slovaška in podkarpatska Ukrajina

Medtem so se dogajale na Slovaškem čudne reči. Hlinkova Slovaška ljudska stranka se je združila z nacionalisti in kmečko stranko v enotno stranko, ki je bila v svoji zunanji in notranji politiki takšna, kakršno si je Hitler lahko želel: zahtevala je neodvisnost od Prage, stremela je po avtoritativnem vodstvu države in povsod po deželi ustanavljala svoje oborožene cnote, tako imenovano „Hlinkovo gardo“.

Napetost med Slovaki in Čehi je Hitler seveda z vsemi sredstvi podžigal. Končno je šef slovaške propagande 22. februarja 1939 z vladnim listu „Slovaku“ zahteval „samostojno slovaško državo“. Zahteve Slovakov do Prage so se stopnjevale v dveh nasprotnih smereh: na eni strani so zahtevali denar za ureditev svojega proračuna, na drugi strani pa so zahtevali popolno ločitev češke in slovaške vojske. Ker pogajanja niso dala nobenega rezultata, so češke čete 10. marca zasedle garnizijska mesta na Slovaškem. Hlinkovi gardisti so bili razoroženi, voditelji ekstremistov pa so bili aretirani. Minister slovaške vlade Durčanski je pobežnil na Dunaj, kjer je skupno s poveljnikom Hlinkove garde pozval slovaško ljudstvo k državljanski vojni. Njegov poziv pa je ostal brez odmeva.

To je bil za Hitlerja zopet razlog, da je prišel po tisku z ogorčeno kampanjo proti

„barbarskim Čehom“. 12. marca je prejel nemški tisk naslednje navodilo: „Jutri morajo iziti na prvih straneh samo poročila iz Češke. Največje črke, naslovi preko cele strani, najostrejši ton, toda nobenih komentarjev.“ Naslednjega dne: „Na prvo stran sodijo samo uvodniki in poročila o češkem vprašanju.“

Zopet je preplaval hudournik krvavih vesti nemškega bralca, čeprav se v resnici ni zgodilo nič omembe vrednega. Praška policija je prejela navodilo, naj ne nastopa proti Nemcem niti tedaj, če bi izzivali. Strokovnjaki za povzročanje nemirov, ki jih je poslala nemška vlada naskrivaj v Češkoslovaško, niso opravili ničesar.

„Zelo velike težave imamo, Čehov nikakor ne moremo izzvati...“ piše neki Hitlerjev terorist v svojem poročilu, ki so ga po vojni odkrili v arhivu nemškega zunanjega ministarstva. „Potrebne so večje nasilne akcije, če hočemo izzvati incidente.“

Razen Slovaške je bila Podkarpatska Ukrajina drugo žarišče nevarnosti za okrnjeno češkoslovaško državo. Madžarska je neprestano silila v Berlinu, da je treba „ta problem likvidirati“. Hitler, ki je Horthyja doslej za državal, je končno spomaldi obljubil Madžarom, da dobi to ta košček zemlje, ki je pomenil za Madžarsko „živiljenjsko vprašanje“, kakor se je izrazil sam Horthy.

Plaz se je sprožil

Tako je bilo pripravljeno vse za razbitje Češkoslovaške, manjkalo je samo še povod. Na Slovaškem pa je vladal za Hitlerja neljub mir in red. Končno je Hitler uganil pravo: odstalenega slovaškega ministrskega predsednika Tiso je brzojavno poklical v Berlin. Tam so zahtevali Hitler, Göring in Ribbentrop od njega, naj izda proklamacijo o neodvisnosti Slovaške.

Se isti večer je zahteval Tiso, ki je dobil od Ribbentropa natančna navodila iz Berlina, sklicanje slovaškega deželnega zbora. Ker nacistični politiki niso bili dovolj inteligentni, da bi si kaj pametnejšega izmislili, so ponovili stari trik z brzojavko, ki ga poznamo že iz Avstrije. Tako so v Berlinu sestavili Tisovo brzojavko Hitlerju, ki se je pričela z besedami: „V imenu slovaške vlade si štejemo v čast sporočiti vaši ekscelenci, da je danes suvereno ljudstvo streslo s svojih ramen neznočni češki jarem...“ Na koncu brzojavke pa seveda „avtonomna“ Slovaška prosi veliki nemški rajh za „varstvo“. Te brzojavke pa ni Tiso slovaškemu deželnemu zboru niti predložil, ker se je bal, da bi ne bila stoodstotno sprejeta, temveč jo je 16. marca sam poslal Hitlerju. Toda ne samo brzojavko, tudi besedilo proklamacije o samostojni slovaški državi so od prve do zadnje besede sestavili v Berlinu in jo dali Tisu na pot. To proklamacijo je naslednjega dne slovaški parlament sprejel z nekaterimi nebitnimi spremembami. Le nekaj poslancev je imelo pogum, da so protestirali proti njej.

14. marca 1939 zjutraj je poslal tudi podkarpatski ministrski predsednik Vološin Ribbentropu brzojavko, v kateri je sporočil nemškemu zunanjemu ministarstvu, da se proglasa dežela za samostojno in prosi nemški rajh za „varstvo“. Toda ob istem času so madžarske čete že prekoračile mejo dežele. Opoldne je poslal Vološin klice na pomoč Hitlerju in vsem vladam, ki so sklenile Münchenski spo-

razum. Toda Berlin je molčal, London in Pariz pa sta bila predaleč. Naslednjega dne je vprašala Podkarpatska Ukrajina še enkrat Berlin, ali hoče prevzeti protektorat nad deželo. Ker zopet ni bilo odgovora, je zvečer ponudil Vološin madžarski vladi „večno prijateljstvo in tesno sodelovanje“, če pusti deželo samostojno — toda madžarski odgovor je bil ultimatum, naj do 20. ure izročijo vso oblast v Podkarpatski Ukrajini madžarski vojski. S tem je bila usoda Podkarpatske Ukrajine zapečatena.

Zadnje dejanje

Medtem je v Pragi 14. marca zaprosil zunanji minister Chvalkovsky nemškega odpravnika poslov, naj posreduje pri Hitlerju, da bi ta nujno sprejel na osebni razgovor predsednika republike Hacho. Ker ni bilo nobenega dvoma več o tem, da Češkoslovaška razpada, je Hitler privolil. Še istega dne popoldne je zapustil 66-letni na srcu bolni Hacho skupno s svojim zunanjim ministrom v posebnem vlakcu Prago. Medtem ko se je peljal vlak proti Berlinu, so nemške čete zasedle važno industrijsko središče Moravsko Ostravo.

Ob pol enajstih ponoči je prispel Hacho v Berlin in šele tu izvedel od sojega poslanika, da so Nemci zasedli Moravsko Ostravo. Do pol dveh ponoči sta morala Hacho in Chvalkovsky čakati, preden ju je Hitler sprejel. Med tem časom je nemška vojska že prejela ukaz, naj napreduje proti Pragi.

Hacho je v začetku razgovora dejal, da trdno veruje, da je usoda Češkoslovaške pri Hitlerju v dobrih rokah. Nadalje mu je zažrtvil, da ne bo imel Hitler s Slovaki nobenih dobrih izkušenj.

Hitler pa ga je kmalu prekinil. Na starega predsednika se je vsula toča obtožb. Hitler

je očital Češkoslovaški hudodelstva, ki naj bi jih zagrešila ta država v dvajsetih letih svojega obstoja.

„Pri meni so padle kocke. Poklical sem k sebi madžarskega poslanika in mu sporočil, da dvigam roke od te dežele... Svoji vojski sem izdal zapoved, naj ob šestih zjutraj vkorakajo nemške čete v Češkoslovaško in jo vključijo v nemški rajh.“

Hitler je postavil Hacho, ki je sedel pred njim kot okamenel, pred izbiro: ali bo Češkoslovaška „krvavo“ potolčena ali pa bo Hacho podpisal že pripravljeni dokument, s katerim polaga Češkoslovaška svojo usodo „z zaupanjem v roke firerja in nemškega rajha“.

Ta pritisk na Hacho je trajal nekaj ur. „Skoraj sram me je povedati, da pride na vsak češki bataljon cela nemška divizija,“ je triumfalno Hitler, Göring pa je izrazil svoje obžalovanje, če bo moralo nemško letalstvo lepo mesto Prago popolnoma porušiti, „kar bo obenem služilo tudi Angliji in Franciji kot svarilen zgled, kaj se jima lahko zgodi, če bi se spustili v vojno“. Nacistični voditelji pa so skušali pridobiti Hacho tudi z laskanjem in boleznimi prerokbami. Trdili so, da bo „zgodovina blagoslovila ta njegov korak“, „Nemčija zna biti tudi zelo velikopotezna“, „s tem bo odločena lepša

Na pragu vojne

Prijateljska pogodba

26. januarja 1934 je bila sklenjena prijateljska pogodba med Nemčijo in Poljsko. Določala je, da bosta obe državi odpravili vsa morebitna nesoglasja „po neposredni poti“ s pogajanj in da v nobenem primeru ne smeta seči po sili. Ta pogodba je bila sklenjena na deset let. Čeprav se je Hitler te pogodbe dalje držal kot vseh ostalih, je minilo samo pičlih šest let, preden je pregazil svojega vzhodnega soseda.

Sklenitev nemško-poljske prijateljske pogodbe je slavil poljski zunanji minister Beck z besedami: „Kjer so mednarodne konference in pogodbe odpovedale, tam čutimo pogumno politiko nemškega firerja, ki upošteva željo po miru.“

Čeprav so vladala med obema državama nasprotja že od leta 1918 zaradi nemške manjšine na Poljskem, je Hitler sklenil svojo prvo prijateljsko pogodbo prav s svojim vzhodnim sosedom. „Irpjenje nemške manjšine“ ni bilo tedaj še razlog za razburjanje.

2. maja 1933 je sprejel Hitler poljskega poslanika in mu zagotovil svojo željo, da bi obe državi zboljšali medsebojne odnose. Izrazil je svojo pripravljenost, da stori vse, kar je v njegovi moči, če Poljska prizna edino oblast nacionalsocialistične stranke v Gdansk.

Ker je Hitler tedaj še usmeril svojo pozornost na druge cilje, je sledilo obdobje lepih in miroljubnih besed. 13. junija 1934 je obiskal Goebbels Varšavo, kjer je imel govor o nemški mirovni politiki. Na banketu za tuje diplomate 22. januarja 1935 v Berlinu se je Hitler prisrčno zabaval s poljskim poslanikom Lipskim. Pri tem je izgovoril tudi te le „zgodovinske“ besede: „Teorija o prastarem poljsko-nemškem sovraštvu je nesmisel.“ V svojem govoru pred rajhstagom 21. maja 1935 je zatrdil Hitler, da se bo nenapadnega pakta s Poljsko „slepo držal, naj pride kar hoče“. V nekem drugem govoru pred rajhstagom — 7. marca 1936 — je opisal isti Hitler svoje prijateljstvo s Poljsko z nežnimi besedami: „Za nacionalsocialistično politiko je boleče, če pomislimo, da leži dohod k morju 35-milijonskega naroda na področju, ki je nekoč pripadalo rajhu, toda priznavamo, da je nemogoče odreči tako veliki državi dostop k morju.“

S tem je mislil Hitler na Gdansk (Danzig), ki je bil leta 1920 proglašen za samostojno državo in je bil pod nadzorstvom Društva narodov.

„Svojo besedo vedno držim“

12. avgusta 1935 je poljski državni podtajnik v zunanjem ministarstvu grof Szembek obiskal Hitlerja, ki mu je ponosno zatrdil, da ni vprašanje Gdanska v primerjavi z drugimi resnimi problemi prav nič važno. Dejal je, da Nemčija priznava pravice Poljske do svobodnega pristanišča Gdanska, in pristavil: „Od trenutka, ko sem prevzel kakšno dolž-

bodnost teh pokrajin za stoletja naprej...“

V zgodovini diplomacije je gotovo malo prizorov, ki bi bili tako tragični in hkrati groteskni kot ta, ki se je odigralo to noč v Berlinu. Obema upirajočima se češkoslovaškima državnikoma so potiskali v roke peresnik in ju dobesedno lovili okoli mize, na kateri je ležal dokument. Ob treh zjutraj je dobil Hacho srčni napad. Naglo so poklicali Hitlerjevega osebnega zdravnika, ki je dal predsedniku klub njegovim protestom injekcijo. Kmalu so nacistični politiki napravili svojo žrtev zopet sposobno za razgovore.

Ob starih zjutraj je bila ta mučna tragikomedijska končana. Hacho in Chvalkovsky sta dokument podpisala. Češkoslovaška republika je prenehala obstajati...

V primeru Češkoslovaške je slavil Hitler svojo zadnjo nekrvavo zmago. Z razbitjem te dežele je lepo zaokrožil svoj veliki rajh. Toda to je bila Pirova zmaga, zakaj potrpljenje tujine je bilo izčrpano. Po Hitlerjevem vkorakanju v Prago so se svetu odprle oči. Jasno je videl, kakšnih sredstev se poslužuje ta veliki berlinski diktator — izsiljevanja, sile, laži in izdaje. Sto tisoč Nemcev v Češkoslovaški, ki jih je Hitler „osvobodil izpod češkoslovaške tiranije“, tedaj še niso mogli spoznati te strašne resnice. Šele na nürnberškem procesu je bilo na podlagi dokumentov dokazano, čemu so Hitlerju služile nemške manjšine v tujini: za zadovoljitev njegove želje po oblasti in pridobitev izhodnih položajev za svojo vojno.

nost, me nobena sila na svetu ne more pripraviti do tega, da bi dano besedo prelomil.“

Na novoletnem sprejemu 2. januarja 1937 je Hitler ponovno zatrdil Lipskemu, da pomeni „naraščanje nacionalsocializma v Gdansk“ garancijo miru in dobrih odnosov s Poljsko.

Februarja 1937 je Göring ponovno obiskal Poljsko. To je bil njegov drugi prijateljski obisk v Varšavi. Na sprejemu pri maršalu Rydz-Smiglyju je zatrdil, da se je Nemčija „že davno“ spoprijaznila z nemško-poljskimi mejami in da sploh ne misli na to, da bi zasedla tako imenovani „koridor“. Danes se slišijo kot peklenska ironija Göringove besede: „Dokazati tega seveda ne morem, toda mojim besedam vendar lahko verjamete.“

In Poljaki so verjeli. 5. novembra istega leta sta podpisali obe državi pogodbo o medsebojni zaščiti manjšin. To priloznost je izkoristil Hitler, da je kronal vsa svoja prejšnja zatrdila s stavkom: „Svojo besedo vedno držim. Vsako presenečenje v tem oziru je popolnoma izključeno — Gdansk je tesno povezan s Poljsko.“

To je izjavil poljskemu poslaniku v Berlinu Josefu Lipskemu. Še istega dne pa je dejal svojim generalom, da potrebuje Nemčija „več prostora v Evropi“, in obenem omenil možnost evropske vojne. V katero bi bila vključena tudi Poljska.

Sadovi te prijateljske politike do Poljske so dozoreli leta 1938. Ne da bi se bala kakšnega presenečenja na vzhodni meji, je lahko Hitlerjeva Nemčija mirno vkorakala v Avstrijo in Sudete. Poljski so tedaj Hitlerjeve metode tako ugajale, da jih je pričela celo v malem posnemati. Marca 1938 je ultimativno zahtevala od Litve, naj naveže s Poljsko zopet diplomatske stike, ki so bili leta 1920 po poljskem vkorakanju v Vilno prekinjeni. Stisko češkoslovaške republike je Poljska izkoristila s tem, da je vkorakala v tešinsko področje. Pri tem se je tedaj čutila dovolj močno, da je energično zavrnila proteste francoskega in angleškega poslanika.

Preobrat

Komaj pa so nemške čete zasedle Sudete, je Nemčija spremenila svojo politiko do Poljske. Hitlerjev zunanji minister Ribbentrop je izročil poslaniku Lipskemu Hitlerjeve „prijateljske predloge za dokončno ureditev nemško-poljskih odnosov“. V teh „prijateljskih predlogih“ je zahteval Hitler nenadoma nič več in nič manj kot vključitev Gdanske v nemški rajh, eksteritorialno cesto in železnico skozi poljski „koridor“, podaljšanje prijateljske pogodbe na petindvajset let, izselitev vseh Židov iz Poljske in skupno politiko do Sovjetske zveze na podlagi tako imenovane „pakta proti Kominterni“. Sledilo je še nekaj „prijateljskih razgovorov“ Hitlerja z Lipskim in Beckom, toda Poljaki so vztrajali pri svojem: priznali so, da je Gdansk nemško mesto, toda o vključitvi tega mesta v Hitlerjev rajh ne more biti govora.

(Nadaljevanje sledi)

Die Kärntner Slowenen und das Jahr 1960

[Aus dem Kalender des Slowenischen Kulturverbandes. — Von Dr. Franz Zwitter]

(Fortsetzung aus der letzten Nummer)

Unser Volk erwartete, dass die furchtbaren blutigen Ereignisse des zweiten Weltkrieges die Entwicklung der Beziehungen zwischen beiden Landesvölkern irgendwie positiv beeinflussen werden. Tatsächlich hat dann auch manches auf eine Änderung der Einstellung deuten lassen:

- die Verordnung über das zweisprachige Schulwesen entstand aus der Idee der notwendigen Völkerverbindung und des Verstehens zwischen den Völkern;
- zahlreiche Erklärungen verantwortlicher Politiker waren versöhnlich und konstruktiv;
- die Abschaffung des 10. Oktober als Landesfeiertag wurde damit begründet, dass ein alljährliches Aufleben des Nationalismus und regionalen Patriotismus verhindert werden und die Völker im Lande und über die Grenze hinaus sich näher kommen sollen...

Heute jedoch müssen wir feststellen, dass wir 15 Jahre nach dem zweiten Weltkrieg wieder dort angelangt sind, wo wir 15 Jahre nach dem ersten Weltkrieg waren. Wieder sammeln sich die gleichen nationalistischen Kreise in verschiedenen Vereinen mit denselben nationalistischen Bestrebungen gegen die Kärntner Slowenen. Wiederum wird mit Lügenparolen von der Heimatfreude und „Kärnten in Gefahr“ die Atmosphäre der gegenseitigen Beziehungen vergiftet und gegen die Kärntner Slowenen gehetzt. Statt unserem Volke die ihm garantierten Rechte zuzuerkennen, wird jeder Slowene, der sich nicht beugen will und sich für seine Rechte zur Wehr setzt, als Chauvinist und Irredentist gestempelt. Statt die Schulfrage gerecht zu lösen, hat man mit dem neuen Schulgesetz das einzige Anzeichen einer veränderten Beziehung zu unserem Volke — die Verordnung über das zweisprachige Schulwesen vom Jahre 1945 beseitigt und ist zu den Methoden der einstigen utraquistischen Schule zurückgekehrt! Auch das neue Gerichtssprachengesetz vermindert die Rechte, die wir Kärntner Slowenen schon auf Grund des Vertrages von St. Germain gehabt haben! Das Organ der sogenannten Kärntner Heimatverbände „Kärntner Landsmannschaft“ unterscheidet sich, was die Kärntner Slowenen anbelangt, in nichts vom Organ des ehemaligen Heimatbundes „Heimatkreis“ und wie nach dem ersten Weltkrieg sind auch heute nach dem zweiten Weltkrieg wiederum die deutsch-nationalistischen Kreise in der Volkstumspolitik massgebend, wie dies besonders aus dem Schulerlass vom 22. 9. 1958, der nichts anderes als eine Kapitulation vor den nationalistisch-nazistischen Schreibern und ihren Helfershelfern darstellt, ersichtlich ist.

Die Entwicklung in Kärnten vollzieht sich nach dem zweiten Weltkrieg fürwahr vollkommen in gleicher Richtung wie nach dem ersten Weltkrieg. Zumindest gilt dies im Hinblick auf das Verhältnis zu unserem Volke. Da es sich dabei im Grunde um dieselben Leute handelt wie nach dem ersten Weltkrieg, ist dies zwar nicht verwunderlich, ist aber umso tragischer, weil diese Entwicklung zeigt, dass einerseits diese Leute aus den Schrecken der Herrschaft des wahnsinnig gewordenen deutschen Nationalismus nichts gelernt haben, andererseits die verantwortlichen Faktoren aber sich scheinbar der Gefahr nicht genug bewusst sind, die die Rückkehr dieser Leute und das Wieder-aufleben ihrer Ideologie nicht nur für das friedliche Zusammenleben zwischen den Nachbarvölkern, sondern auch für den Frieden in diesem Teile der Welt überhaupt darstellt!

Wir können mit ruhigem Gewissen behaupten, dass uns Kärntner Slowenen an dieser Entwicklung keine Schuld trifft. Im Gegenteil haben wir Kärntner Slowenen immer wieder aufrichtig unsere Hand zur Versöhnung geboten und unsere Bereitschaft für eine einvernehmliche Lösung aller offenen Fragen zum Nutzen der notwendigen endgültigen Befriedung im Lande, zweimal notwendig in der Zeit der Bemühungen um die Vereinigung Europas, kundgetan und bewiesen. Wir hoffen auch noch immer, dass die verantwortlichen Faktoren diese unsere Bereitschaft verstehen und über die unveränderlichen und unverbesserlichen Nationalisten hinweg zur Verwirklichung unserer nationalen Rechte im Sinne einer abgeschlosseneren demokratischeren und menschlicheren Auffassung und nicht nur aus der engherzigen Kärntnerperspektive heraus schreiten werden.

Die Welt mit den modernen Verkehrsmitteln, mit dem Rundfunk und dem Fernsehen ist heute klein geworden und fordert eine alles umfassende Verbindung; deswegen gibt es heute auch keine losgelöste Kärntnerfrage mehr, sondern ist diese mit dem gesamten übrigen Geschehen eng verbunden und fordert auch deren Lösung eine Verwirklichung aus einem weiteren Blickfeld. Deshalb kann und darf die Feier der 40. Wiederkehr des Plebiszites nicht nur eine Feier dieses Faktums allein sein, sondern muss in das allgemeine geschichtliche Geschehen und in die heutige Wirklichkeit gestellt werden.

Unter diesen Gesichtspunkten treten wir Kärntner Slowenen mit gemischten Gefühlen in das dreifache Jubiläumjahr 1960 ein. Uns geht es zunächst um die Frage, ob es in diesem Jahre endlich zu einer Änderung in den Beziehungen zu unserem Volke und damit zur Zuerkennung der uns zustehenden Rechte kommen wird, oder ob auch im Jahre 1960 und weiterhin die traditionelle Politik der gewaltsamen Assimilierung durch die Schule und das Vorenthalten der primitivsten Menschenrechte ihre Fortsetzung finden wird. Im ersten Falle wird es notwendig sein, den gesamten furchtbaren Schaden, der unserem Volke im Laufe der 40 Jahre zugefügt wurde, gutzumachen und unserem Volke die ihm nach der Verfassung und den internationalen Verträgen zustehenden Rechte zuzuerkennen, was alles zum friedlichen Zusammenleben und zur Festigung des Friedens an der Südgrenze Kärntens führen wird, im anderen Fall aber wird der berechtigten Unzufriedenheit notgedrungen ein Widerstand gegen das Unrecht folgen!

Wenn jemand heute die Kärntner Südgrenze gefährdet, so gefährden sie die deutschen Nationalisten dadurch, dass sie dem slowenischen Volke Kärntens seine Rechte versagen. Wenn sie heute noch immer von der Gefahr für Kärnten schreien, so ist das nur ein Zeichen, dass sie in 40 Jahren die Frage der Grenze nicht zu lösen verstanden. Die Geschichte hat nämlich bewiesen, dass ein zufriedenes Volk an der Grenze noch immer der beste Garant für die Festigkeit der Grenze ist. Daran sollen alle jene denken, denen unsere schöne gemeinsame Kärntner Heimat wahrhaftig im Herzen liegt, ganz besonders im Jahre 1960!

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 5.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kinete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Sobota, 20. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.15 Zalost in veselje.

Nedelja, 21. 2.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 22. 2.: 14.00 Vozačem v beležnico — Vaški muzikanti — 17.55 Pomenek z ženami.

Torek, 23. 2.: 14.00 15 minut naravoslovja: Razvoj vesoljstva.

Sreda, 24. 2.: 14.00 Domači vrt. — Kor želite, zaigramo.

Četrtek, 25. 2.: 14.00 Solistične skladbe.

Petek, 26. 2.: 14.00 Balada o cigareti.

Sobota, 20. februar:

I. program: 8.00 Fantije, veseli bodite — 8.45 Sini pisani svet — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Z napačnim denarjem — 15.30 Poslušajte, otroci — 16.00 Posneto za Vas — 16.45 Iz parlamenta — 17.10 Glasbeni večerni sprehod — 18.55 Športna poročila — 19.50 Pestro mešano — 20.15 „Bajazzo“, drama.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 6.45 Mala melodija — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.15 Majhen dopoldanski koncert — 10.10 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.15 Sestanek pri televiziji — 15.00 Mladinski koncert — 16.00 Dunajski viže — 17.10 Lepa pesem — 18.10 Za prijatelje konec tedna — 18.30 Pričljubljeno in znano — 20.00 Dobro zabavo.

Nedelja, 21. februar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Glasbena nedeljska promenada — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Zapiski iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba ob petih — 17.45 Zveneti globus — 18.25 30 minut s plesnim orkestrom Herbert Seiter — 18.55 Šport — 19.45 Za dobro voljo — 20.10 „Hiša spominov“, slušna igra — 21.10 Sodobna zabavna glasba.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Klavirske skladbe — 10.05 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Orkestralni koncert — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Operni koncert — 16.00 Plesna glasba — 18.00 Hitri prsti — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Zlata plošča, vsakodnevna zabavna oddaja — 20.00 „Paraka v Samarkand“, operela.

Ponedeljek, 22. februar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 14.45 Prav za Vas — 15.30 Knjižni kotiček — 16.00 Dobro razpoloženi — 16.30 Komorni koncert — 17.10 Popoldanski koncert — 18.20 Za Vas? — Za vse — 18.30 Mladina in gledališče — 18.55 Športna poročila — 19.50 Nebeška postelja — 20.15 In kaj menite Vi?, Vsakodnevni problemi — 20.30 15 minut zabavne glasbe — 20.45 Športna poročila — 21.00 Majhen operni koncert.

II. program: 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 10.40 Solska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 V operni loži — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Poljubljani raki, pravi Dunajčan — 16.00 Pojema za Vas — 16.30 Veseli godci — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Veseli srednji valovi — 19.25 Made in Austria — 19.30 Vsakodnevna zabavna oddaja — 20.00 Frederic Chopin, k 150. rojstnemu dnevu.

Torek, 23. februar:

I. program: 8.00 Ljudstvo igra — 14.45 Prav za Vas — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Godba na pihala — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Fifty — fifty — 18.30 Radijska prijateljica — 18.55 Sport — 20.15 „Srečni“, slušna igra.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelje težke glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Znanje orkestri — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Trideset minut zabavne glasbe — 16.30 Za veselo popoldne — 17.10 Kulturne vesti — 19.25 Made in Austria — 19.30 Najraje doma — 20.10 Vsaka stvar ima dve strani — 21.55 Sport.

Sreda, 24. februar:

I. program: 8.00 Da, to je moja melodija — 13.00 Opoldanski koncert — 14.55 Glasba za mladino — 16.00 Majhen koncert — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Pisana nakockana — 18.55 Sport — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Orkestralni koncert — 21.00 Športna poročila.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Majhen dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Spel enkrat dunajski pesmi — 17.10 Kulturne vesti — 19.15 Za prijatelja planin — 19.25 Made in Austria — 19.30 Vsakodnevna zabavna oddaja — 20.00 Štirje proti štirim — 20.30 Ljudstvo in domovina.

Četrtek, 25. februar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Ura pesmi — 15.00 Prav za Vas — 16.00 Igra vam radio Dunaj — 17.10 Pisan šopek melodij — 18.00 Kmečka oddaja — 18.30 Mladina v paklicu — 20.15 Pisana večerna oddaja — 21.00 Zveneti alpska dežela.

II. program: 6.45 Majhna melodija — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 10.40 Solska oddaja — 11.00 Za ljubitelje težke glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 14.15 Znanje orkestri — 15.30 Igra vam orkester Franz Deuber — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Glasba na tekočem traku — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Glasba za delopust — 19.25 Made in Austria — 19.30 Dama s sivimi kodri — 20.30 Pričljubljene melodije — 21.00 Pesem prileži.

Petek, 26. februar:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 14.45 Komorna glasba — 16.00 Zabavna glasba — 16.30 Koncertna

ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Prosti čas je dragocen — 18.55 Špor na poročila — 19.15 Pestro mešano — 20.15 Halal Tenagerijl — 21.00 Olimpijske zimske igre 1960 v Squaw Valley.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Popoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Popoldanski sestanek — 16.00 Otroška ura — 16.30 Godba na pihala — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Glasba razveseljuje — 19.25 Made in Austria — 19.30 Vsakodnevna zabavna oddaja.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 21. 2.: 17.00 Za otroke — 17.30 Za mladino: Mladinski svet — 18.00 Za družino — 18.10 VIII. Olimpijske igre 1960 — 19.30 Družina Leitner — 20.05 „Vsaka sekunda šiling“ — 21.35 Prenos iz nemške televizije: Svetovno prvenstvo 1960 v amaterskem plesnem športu — 22.15 VIII. Olimpijske igre 1960.

Ponedeljek, 22. 2.: 19.00 VIII. Olimpijske igre 1960 — 19.30 Vaš nastop prosimo — 20.20 Aktualni šport — 20.40 To naj bi Vi videli — 21.05 „Stekleno oko“ — 21.35 VIII. Olimpijske igre 1960.

Torek, 23. 2.: 19.00 VIII. Olimpijske igre 1960 — 19.30 Texas Rangers — 20.00 Zlati zvok — 20.55 Samo moji ženi na ljubo, veseloliga — 22.25 VIII. Olimpijske igre 1960.

Sreda, 24. 2.: 17.00 Za otroke — 17.30 „Fury“, zgodba ženja — 17.45 Za družino — 18.15 VIII. Olimpijske zimske igre 1960 — 20.30 Prenos iz nemške televizije: „Maine“ — kako se smeje in poje“ — 22.30 VIII. Olimpijske zimske igre.

Četrtek, 25. 2.: 19.00 VIII. Olimpijske zimske igre — 20.25 Prenos iz nemške televizije: „Lokalna železnica“, komedija — 22.05 VIII. Olimpijske zimske igre — 22.20 „Operni ples 1960“, prenos iz Državne opere.

Petek, 26. 2.: 19.00 VIII. Olimpijske zimske igre — 19.30 Za gospodinja — 20.15 Prenos z Löwingerjevega odra: „Romanje“, P. Rossegger — 22.15 VIII. Olimpijske zimske igre.

Sobota, 27. 2.: 19.00 VIII. Olimpijske zimske igre — 19.30 Mesečna bilanca — 20.25 Prenos iz nemške televizije: Quiz — 22.20 VIII. Olimpijske zimske igre.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 20. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Orkestralne partiture — 8.55 Radijska šola — 9.40 Majhni zabavni ansambli — 10.10 Operne arije — 11.00 Popevke na tekočem traku — 11.50 Belokranjske narodne — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi izpad zelenega Pohorja — 12.45 Hammond orgle za ples — 13.30 Pesmi in plesi raznih narodov — 14.35 Voščila — 15.40 Na platnu smo videli — 16.00 Slovenska pesem od romantike do danes — 17.10 Glasbena križanka — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Od tu in tam — 20.00 Pokoži kaj znaš — 21.30 Melodije za prijatelje konec tedna.

Nedelja, 21. februar:

6.00 Jutranji pozdrav — 6.30 Popevke za nedeljo — 7.35 Godba na pihala — 8.50 Ljubiteljem narodnih motivov — 9.05 Z melodijo v novi teden — 10.30 Mladinska glasbena malineja — 12.00 Voščila — 13.30 Za naša vas — 13.45 Majhen koncert lahke glasbe — 14.15 Voščila — 15.30 Kmečka godba — 16.20 Vrtiljak Vam plošče za zabavo — 17.00 Veliki orkestri — znane melodije — 20.05 Izberite melodijo tedna — 21.00 Tam je moja domovina, kjer je moje srce...

Ponedeljek, 22. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Iz davnine — 9.20 Vrtiljak zabavnih zvokov — 10.10 Arije iz oper G. Puccinija — 10.35 Iz filmov in glasbenih revij — 12.00 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.25 Pel popevki za pel popevci — 14.00 Robert Schumann: Gozdne slike — 14.35 Voščila — 15.40 Lisi iz domače književnosti — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Srečna vožnja — 20.00 Portreti iz Broadwaya.

Torek, 23. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored zabavne glasbe — 8.05 Jutranji spored solistične glasbe — 8.30 S popevkami naokrog — 10.10 Izberite melodijo tedna — 12.00 Alpski zvoki — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Poje kvintet Niko Stritof — 13.50 Narodne v priredbi Cirila Preglja — 14.35 Pesmi raznih narodov — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Izbrali smo za Vas — 18.00 Iz zbornika spominov — 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih — 20.00 Nastop vokalnega seksta Luca Marenzina.

Sreda, 24. februar:

8.05 Mladi talenti — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Zvočni špetrum — 10.10 Kratke scene iz slovenskih oper — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Trio Avgusta stanika — 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Partizanske pesmi — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Od tu in tam — 18.45 Domače aktualnosti — 20.00 Ples ob asmih — 20.45 Ciklus: „Velike ure opere“ — 22.15 Ljubljanski jazz ansambel.

Četrtek, 25. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Iz opernega sveta — 9.25 Kariškopol za zabavo — 10.10 Glasba rdeče zemlja — 11.00 Pol ure z evropskimi plesnimi orkestri — 12.00 Kvintet bratov Avsenik — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Popularni operni dvospevi — 13.30 Godba na pihala — 13.55 Zabavna ruleta — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.30 Popevke se vrstijo — 17.10 „Ena pliska priletela“ — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in popevov — 20.45 Zabavni orkester RTV.

Petek, 26. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Glasbena popotovanja — 9.40 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 10.40 Godala v ritmu — 11.30 Družina in dom — 11.45 Poje Ljubljanski ženski kvartet — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.25 Drobne skladbe — 13.30 Panoramski popevki — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Pelkov koncert ob štirih — 17.20 Zabavni potpourri — 18.00 Clovek in zdravje — 18.10 Vedri zvoki — 20.00 Napolifanske popevke — 20.15 Tedenski zunanji politični pregled — 20.30 Mozartovi koncerti — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.